

Սյունիքի մարզի Կապան համայնքի տարածքում նախատեսվող մասնավոր գերեզմանատան

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
նախնական գնահատման հայտ

Կապան համայնք, Սյունիք գյուղ Մուսաբեկ փողոց թիվ 14
հասցեում նախատեսվող գերեզմանատան կազմակերպում

<<Էկո Մենեջմենթ>> ՍՊԸ
Տնօրեն՝ Ա.Մինասյան

<<Ռիտուալ >> ՍՊԸ
Տնօրեն՝ Ա.Քոչարյան

A handwritten signature in blue ink, positioned below a horizontal line.

Երևան 2020

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	4
2.	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	5
2.1	Ձեռնարկողի մասին տեղեկություն.....	5
2.2	Հապավումներ	5
2.3	Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը (արտադրական հզորություններ, օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումներ)	6
3.	ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ, ԱՅԴ ԹՎՈՒՄ՝ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ԻՐԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԽԵՄԱՆ.....	14
3.1	Ընդհանուր տեղեկություններ.....	14
3.2	Ռեկլեֆը	20
3.3	Մթնոլորտային օդ.....	25
3.4	Ջրային ռեսուրսներ	26
3.5	Հողերի բնութագիրը	26
3.6	Կենսաբազմազանություն, բուսական և կենդանական աշխարհ.....	27
	<i>3.6.1. Բուսական աշխարհը.....</i>	<i>27</i>
	<i>3.6.2. Կենդանական աշխարհ.....</i>	<i>29</i>
	Էկոհամակարգեր և բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ	30
	<i>3.7 Սոցիալ – տնտեսական բնութագիրը.....</i>	<i>31</i>
	<i>3.7.1 Սյունիքի մարզի սոցիալ – տնտեսական բնութագիրը.....</i>	<i>31</i>
4.	ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԿԱՆԽԱՏԵՍՎՈՂ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ.....	34
4.1	Մթնոլորտային արտանետումներ.....	34
5.	ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԲԱՑԱՌՄԱՆԸ, ՆՎԱԶԵՑՄԱՆՆ ՈՒ ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ	43
5.1	Ռիսկերի գնահատում	43
5.2	Մթնոլորտային օդ.....	43
5.3	Ջրային ռեսուրսներ	44
5.4	Հողային ռեսուրսներ	44
5.5	Արտակարգ իրավիճակներին պատրաստվածությունը.....	45
5.6	Աղմուկ	46
5.7	Կենսաբազմազանություն.....	47
6.	Մշտադիտարկումների իրականացման պլան.....	48
	ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՌԻՍԿԵՐԸ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ.....	49
	ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ /ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ/ ՊԼԱՆ.....	52

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Շրջակա միջավայրի վրա մարդկային գործունեության վնասակար ազդեցության կանխման, կենսոլորտի կայունության պահպանման, բնության և մարդու կենսագործունեության ներդաշնակության պահպանման համար կարևորագույն նշանակություն ունի յուրաքանչյուր նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ճշգրիտ և լիարժեք գնահատումը: Գործունեության բնապահպանական գնահատումը պետք է ներառի ուղղակի և անուղղակի ազդեցության կանխորոշումը, նկարագրությունը և հիմք հանդիսանա դրանց կանխարգելման կամ հնարավոր նվազեցման պարտադիր միջոցառումների մշակման համար:

Սյունիքի մարզի Կապան համայնքում մասնավոր գերեզմանատան կառուցման աշխատաքային նախագծերի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտը մշակված է "Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին" ՀՀ օրենքի և բնապահպանական ոլորտի այլ նորմատիվատեխնիկական ակտերի համաձայն:

2. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

2.1 Ձեռնարկողի մասին տեղեկություն

1.2 Ձեռնարկող՝	«Ռիտուալ» ՍՊԸ
1.3 Ձեռնարկողի իրավաբանական հասցեն՝	ՀՀ, Սյունիքի մարզ Կապան Սպանդարյան փողոց 8/7:
1.4 Ձեռնարկողի փաստացի գործունեության հասցեն՝	ՀՀ, Սյունիքի մարզ Կապան Սպանդարյան փողոց 8/7:
1.5 Նախատեսվող գործունեության վարչական տարածքը՝	ՀՀ Սյունիքի մարզ, Կապան համայնք, Սյունիք գյուղ, Մուսաբեկ փողոց թիվ 14 հողամաս

2.2 Հապավումներ

- ՀՀ՝ Հայաստանի Հանրապետություն
- ՓԲԸ՝ Փակ Բաժնետիրական Ընկերություն
- ՍՊԸ՝ Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն
- ՊՈԱԿ՝ պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն

3. Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը (արտադրական հզորություններ, օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումներ)

ՀՀ Սյունիքի մարզի Կապան համայնքի Սյունիք գյուղի Մուսաբեկ փողոցի թիվ 14 հասցեում «Ռիտուալ» ՍՊ ընկերությանը սեփականության իրավունքով պատկանող տարածքում «Գերեզմանատան կազմակերպում» աշխատանքային նախագծի ճարտարապետաշինարարական մասի կազմման համար հիմք են հանդիսացել՝

1. Անշարժ գույքի իրավունքի պետական գրանցման թիվ 28112019-09-0029 վկայականը,
2. Կապան համայնքի ղեկավարի կողմից «09» 12 2019թ. տրված N120 նախագծման թույլտվությունը
3. ՀՀ Սյունիքի մարզի Կապան համայնքի ավագանու 2019թ. Մարտի 29 թիվ19-Ն որոշումը
4. Պատվիրատուի առաջադրանքը,
5. Նախագծման պայմանագիրը:

Համաձայն առաջադրանքների նախագծով նախատեսվում է «Ռիտուալ» ՍՊԸ-ին սեփականության իրավունքով պատկանող 2.70957 հա հողամասի մեկ հա-ի վրա կազմակերպել գերեզմանատուն՝ հիմք ընդունելով մեկ գերեզմանատեղը՝ 4 X 3 մ չափը:

Տարածքը ցանկապատվում է, կառուցվում է մեկ հարկանի սրահ հատակագծային

24.0 X 10.6 մ, 5.4 X 3.4 մ չափերով պահակատուն և 3.4 X 2.0 մ չափերով սանհանգույց (սանիտարատեխնիկական սարքավորումների (զուգարանակոնքերի) թիվը սահմանվել է 15 մարդուն մեկ սանիտարատեխնիկական սարքավորում հաշվարկով (համաձայն առողջապահության նախարարի 2012թ N15 հրամանի), նախամուտքում յուրաքանչյուր 4 սանիտարատեխնիկական սարքավորման հաշվարկով տեղադրվում է 1լվացարան, բայց ոչ պակաս, քան մեկ լվացարան՝ յուրաքանչյուր զուգարանում): Տարածքը հարթեցվում է՝ կառուցելով գրունտային ճանապարհներ՝ գերեզմանատեղերի շարքերը բաժանելով իրարից և մարդկանց համար անցումներ:

Գերեզմանոցի մուտքի մասում պահակատան հարևանությամբ տարածքը հարթեցվում, ծածկվում է ավազակոպձային խառնուրդով 20 սմ հաստությամբ որպես ավտոկայանատեղի, հետագայում ասֆալտապատելու նպատակով:

Հրամեշտի սրահ

Համաձայն առաջադրանքների նախագծով նախատեսվում է՝ հարթ չկառուցապատված տարածքում կառուցել 24 0 X 10.6 մ հատակագծային չափերով h=6.3 մ բարձրությամբ ե/բ հիմնակմախքով d=40սմ հաստությամբ պատերով քաղաքացիական հոգեհանգստի սրահ, որի մեջ նախատեսվում են՝

1. Հոգեհանգստի սրահ - 100.3 քմ;
2. Նախամուտք-հանդերձարան - 39.2 քմ;
3. Առաջին բժշկական օգնության սենյակ - 9.3 քմ;
4. Ծաղիկ,պսակ և պարագաների վաճառքի սենյակ-17.1 քմ;
5. Հանգուցյալի պահման սառնարան-17.1 քմ;
6. Սանհանգույց-3.9 քմ:

Նախատեսվող գործունեության տարածքի հարևանությամբ 47.36 մ հեռավորությամբ է գտնվում պոչամբարը և միջհամայնքային ճանապարհը 163.7 մ:

Կոնստրուկտիվ առանձնահատկությունները՝

Հիմքերը- ժապավենային B-12.5 դասի բետոնից խամբարբետոնե, B-20 դասի ե/բ հիմնային հեծաններով:

Պատերը - d=40սմ հաստությամբ տուֆ քարե շարվածքի B-20 դասի ե/բ սյուներով և
Հեծաններով:

Ծածկը - կրող մետաղական ֆերմաների վրա կախովի առաստաղով:

Տանիքը - միաթեք, կազմակերպված ջրահեռացմամբ, d=10սմ հաստությամբ սենդվիչ սալերից մետաղական կավարամածի վրա:

Հատակը -բետոնից է, d=6 սմ հաստությամբ, d=8 սմ հաստությամբ խճի նախաշերտի վրա, որոնք երեսպատվում են մոմլաթ գրանիտե սալիկներով, իսկ սանհանգույցներում՝ կերամիկական սալիկներով:

Շինության շուրջը կառուցվում է 1 մ լայնությամբ սալվածք:

1. ՆԱԽԱԳԾԻ ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔՆԵՐԸ, ԱՅԴ ԹՎՈՒՄ՝ ԶՐՈՅԱԿԱՆ ՏԱՐԲԵՐԱԿԸ

1.1. Զրոյական տարբերակ

Զրոյական կամ առանց գործողության տարբերակ նշանակում է, որ որևէ փոփոխություն տեղի չի ունենում և ընկերությունը չի իրականացնում նախատեսվող գործունեությունը:

Այս դեպքում՝

- Շինարարության արդյունքում հնարավոր բնապահպանական ազդեցության հետ կապված ռիսկեր կամ վտանգներ չեն առաջանա,
- Կենսամիջավայրի վրա լրացուցիչ տեխնաժին ներգործություն և ճնշում չի առաջանա:
Մյուս կողմից զրոյական տարբերակի ընտրության դեպքում չեն իրականանա նաև մի շարք հնարավորություններ, այդ թվում.
 - Հնարավոր չի լինի իրականացնել բնակչության պատշաճ որակի սպասարկում:
 - Նախագծի իրականացման ընթացքում 10 նոր աշխատատեղեր չեն ստեղծվի և դրա արդյունքում մի քանի տասնյակ մարդկանց եկամուտների ավելացման հետ կապված հնարավորությունները չեն իրականանա:

3.1 Ելակետային տվյալներ

- **Հողային աշխատանքներ**

Նախատեսվող գործունեության իրականացումը ենթադրում է նաև հողային աշխատանքներ: Ե/բ հիմքիերի տեղադրման համար կատարվելու է մոտ 2000 խմ ընդհանուր ծավալով հողային զանգվածի հանույթ: Հանվող 1957 խմ ծավալով հողային զանգվածը կտեղափոխվի Կապանի քաղաքապետարանի կողմից օրենքով սահմանված կարգով հատկացված վայր, մնացած մասը՝ 43 խմ կարճաժամկետ կապահվի շինարարական հրապարակում և կօգտագործվի որպես հետլիցք:

Հողային աշխատանքների ընթացքում օգտագործվելու է հետևյալ տեխնիկական միջոցները՝

- Էկսկավատոր – 1 հատ
- բուլդոզեր – 1 հատ
- բեռնատար մեքենա – 1 հատ

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում առաջացած աղբը 10 տ տեղափոխվելու է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից սահմանված վայր:

Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո տարածքը կբարեկարգվի և կկանաչապատվի:

Մասնավոր գերեզմանատան ջրամատակարարումը և ջրահեռացումը կիրականացվի համաձայն Վեոլիա Ջուր ՓԲԸ կողմից տրվող տեխնիկական պայմանի:

Էլեկտրամատակարարումը համաձայն Էլեկտրամատակարարման տեխնիկական պայմանի կցվում է:

**4. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
ՆՈՐՄԱՏԻՎԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ԴԱՇՏԸ**

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության հիմնական պահանջները սահմանված են 21.06.2014 թ.-ին ընդունված "Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին" ՀՀ օրենքով: Այն կարգավորում է շրջակա միջավայրի վրա հիմնադրույթային փաստաթղթի և նախատեսվող գործունեության ազդեցության փորձաքննության իրականացման իրավական հիմունքները:

"Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին" ՀՀ օրենքը

Օրենքը նկարագրում է Հայաստանում տարաբնույթ ծրագրերի և գործունեությունների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման (այսուհետ՝ ՇՄԱԳ) և բնապահպանական փորձաքննության գործընթացները: Օրենքում օգտագործվող հիմնական սահմանումները բերված են հոդված 4-ում: Օրենքի հիմնական առարկաներն են՝

- Հիմնադրույթային փաստաթուղթը՝ շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցություն ունեցող փաստաթղթի (քաղաքականություն, ռազմավարություն, հայեցակարգ, ուրվագիծ, բնական ռեսուրսների օգտագործման սխեմա, ծրագիր, հատակագիծ, քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթուղթ) նախագիծ:
- Նախատեսվող գործունեությունը՝ շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցություն ունեցող ուսումնասիրություն, արտադրություն, կառուցում, շահագործում, վերակառուցում, ընդլայնում, տեխնիկական և տեխնոլոգիական վերազինում, վերապրոֆիլավորում, կոնսերվացում, տեղափոխում, լուծարում, փակում:

Օրենքի հոդված 6-ը սահմանում է գնահատման և փորձաքննության նպատակն ու խնդիրները, իսկ հոդված 7-ը թվարկում է ՇՄԱԳ և փորձաքննության գործընթացում դիտարկվող շրջակա միջավայրի օբյեկտները և բնութագրերը: Օրենքի գլուխ 2-ը (8-13 հոդվածները) նկարագրում են ՇՄԱԳ և փորձաքննության գործընթացի հիմնական մասնակիցների լիազորությունները:

Հոդված 14-ը թվարկում է ՇՄԱԳ և փորձաքննության ենթակա հիմնադրույթային փաստաթղթերի բնագավառները և նախատեսվող գործունեությունների տեսակները, որոնք ըստ բնագավառների դասակարգվում են Ա, Բ և Գ կատեգորիայի ըստ շրջակա միջավայրի վրա նվազող աստիճանի: Սույն հոդվածի 8-րդ կետի համաձայն բնության հատուկ պահպանվող և անտառային տարածքներում, պատմամշակութային հուշարձանների սահմաններում, ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքներում իրականացվող գործունեությունների փորձաքննությունն իրականացվում է Բ կատեգորիայի ընթացակարգով:

Օրենքի հոդված 16-ի համաձայն նախատեսվող գործունեությունների փորձաքննությունն իրականացվում է երկու փուլով՝ նախնական և հիմնական: Նախնական փուլում կազմվում է նախատեսվող գործունեության գնահատման նախնական հայտը, որի փորձաքննության հիման վրա (Ա կամ Բ կատեգորիայի գործունեության դեպքում) կազմվում է տեխնիկական առաջադրանք և որի հիման վրա մշակվում է ՇՄԱԳ հաշվետվությունը:

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻԶՄՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՏ

Նախնական փորձաքննության տևողությունն է 30 աշխատանքային օր: Եթե փորձաքննության ընթացքում որոշվում է, որ նախատեսվող գործունեությունը հանդիսանում է Գ կատեգորիայի, ապա ձեռնարկողին նախնական գնահատման հայտի հիման վրա տրվում է փորձաքննության եզրակացություն:

Հոդված 18-ը սահմանում է հիմնադրությային փաստաթղթի ազդեցության ռազմավարական գնահատման հաշվետվության և նախատեսվող գործունեության ՇՄԱԳ հաշվետվության բովանդակությանը ներկայացվող պահանջները: Հոդված 19-ը նկարագրում է փորձաքննության հիմնական փուլը: Սույն հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն փորձաքննության հիմնական փուլի ժամկետները չպետք է գերազանցեն հիմնադրությային փաստաթղթի և նախատեսվող գործունեության Ա կատեգորիայի դիպքում մինչև 60 աշխատանքային օր, իսկ նախատեսվող գործունեության Բ կատեգորիայի դիպքում մինչև 40 աշխատանքային օր:

Օրենքի հոդված 26-ը սահմանում է ՇՄԱԳ և փորձաքննության ընթացքում հանրային ծանուցմանը և քննարկումների իրականացմանը ներկայացվող պահանջները: Հանրության ծանուցումը իրականացվում է մինչ լսումները կամ քննարկումները առնվազն 7 աշխատանքային օր առաջ զանգվածային լրատվամիջոցներով, հայտարարություններով և էլեկտրոնային փոստով: Հանրային ծանուցումը և քննարկումները իրականացվում են 19.11.2014 թ.-ի ՀՀ կառավարության "Հանրային ծանուցման և քննարկումների իրականացման կարգը սահմանելու մասին" թիվ 1325-Ն որոշմամբ:

"Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին" ՀՀ օրենքը (2006թ.) կարգավորում է ՀՀ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների՝ որպես բնապահպանական, տնտեսական, սոցիալական, գիտական, կրթական, պատմամշակութային, գեղագիտական, առողջապահական, ռեկրեացիոն արժեք ներկայացնող էկոհամակարգերի, բնության համալիրների ու առանձին օբյեկտների բնականոն զարգացման, վերականգնման, պահպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականության իրավական հիմունքները: Օրենքը դասակարգում է ՀՀ-ում հատուկ պահպանվող տարածքները. ա) ըստ նշանակության (միջազգային, հանրապետական և տեղական բնության հատուկ պահպանվող տարածքների) և բ) ըստ կատեգորիայի (պետական արգելոցի, ազգային պարկի, պետական արգելավայրի և բնության հուշարձանի):

Օրենքը նկարագրում է բնության հատուկ պահպանվող տարածքների պահպանության ռեժիմները, պահպանության իրականացումը, օգտագործումը և վերահսկողությունը, սահմանում է պետական մարմինների իրավասությունները, ինչպես նաև բնության հատուկ պահպանվող տարածքներն օգտագործողների իրավունքներն ու պարտականությունները:

"Բուսական աշխարհի մասին" (1999թ.) և **"Կենդանական աշխարհի մասին"** (2000թ.) ՀՀ օրենքները սահմանում են ՀՀ բույսերի և կենդանիների պահպանության, պաշտպանության, օգտագործման, վերարտադրության ու կառավարման, ինչպես նաև կենսաբազմազանության վրա մարդկանց գործունեության ազդեցությունը կարգավորելու քաղաքականությունը: Այս օրենքների հիմնանպատակը բուսական/կենդանական աշխարհի և կենսաբազմազանության պահպանության ապահովումն է: Այն նաև սահմանում է տեսակների՝ մասնավորապես էնդեմիկ և վտանգված, մոնիտորինգի և գնահատման ընթացակարգերը:

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻԶԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

"Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին" ՀՀ օրենքը (1999 թ, լրամշակվել է 2007 թ.) կարգավորում է արտանետման թույլտվությունները և սահմանում է մթնոլորտային օդի աղտոտման սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները: Աշխատավայրերում, բնակելի և հասարակական վայրերում, բնակարանային տնտեսություններում, ինչպես նաև շինարարական հրապարակներում աղմուկի թույլատրելի սահմանարարական նորմերը սահմանվում են ենթաօրենսդրական ակտերով: Դրանցից են՝ ՀՀ կառավարության "Մթնոլորտային օդի վրա վնասակար ներգործությունների պետական հաշվառման կարգը հաստատելու մասին" թիվ 259, "Մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի արտանետումների և ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի մակարդակների նորմատիվների և արտանետումներ կատարելու թույլտվություններ տալու մասին" թիվ 192 և "Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող սահմանային թույլատրելի խտությունների (կոնցենտրացիաների - ՄԹԿ) և Հայաստանի Հանրապետության տարածքում շահագործվող ավտոտրանսպորտային միջոցների բանաձև գազերում վնասակար նյութերի պարունակության սահմանային թույլատրելի նորմատիվները հաստատելու մասին" թիվ 160-Ն որոշումները:

ՀՀ Հողային օրենսգիրքը (2001թ.) սահմանում է հողային հարաբերությունների պետական կարգավորման կատարելագործման, հողի տնտեսավարման տարբեր կազմակերպական-իրավական ձևերի զարգացման, հողերի բերրիության, հողօգտագործման արդյունավետության բարձրացման, մարդկանց կյանքի ու առողջության համար բարենպաստ շրջակա միջավայրի պահպանման և բարելավման, հողի նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության իրավական հիմքերը: Համաձայն Օրենսգրքի ՀՀ հողային ֆոնդը դասակարգվում է ըստ հետևյալ կատեգորիաների. 1) գյուղատնտեսական նշանակության, 2) բնակավայրերի, 3) արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության, 4) էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների, 5) հատուկ պահպանվող տարածքների, 6) հատուկ նշանակության, 7) անտառային, 8) ջրային և 9) պահուստային հողերի:

Օրենսգրքի Գլուխ 6-ը նկարագրում է էներգետիկայի, կապի, տրանսպորտի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների հողերը և դրանց հետ գործածությանը վերաբերվող ընդհանուր դրույթները:

Օրենսգրքի Գլուխ 13-ը սահմանում է հողամասերի նկատմամբ քաղաքացիների և իրավաբանական անձանց իրավունքները, այդ թվում. հողամասն օգտագործման տրամադրելը (անհատույց (մշտական) օգտագործման կամ վարձակալության իրավունքով), հողամասի կառուցապատման իրավունքը, հողամասի նկատմամբ իրավունքների սահմանափակումները և հողամասի սերվիտուտը: Օրենսգրքի Գլուխ 15-ը նկարագրում է պետության և համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողամասերի օտարման ընթացակարգը:

"Թափոնների մասին" ՀՀ օրենքը (2004թ.) սահմանում է թափոնների հավաքման, փոխադրման, պահման, մշակման, օգտահանման, ինչպես նաև բնական ռեսուրսների, մարդու կյանքի և առողջության վրա թափոններից առաջացող բացասական ազդեցությունների կանխարգելման համար իրավական և տնտեսական հիմքերը: Օրենքի 3-

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

ըդ գլուխը նկարագրում է թափոնների նորմավորման, հաշվառման, անձնագրավորման ընթացակարգերը: Օրենքում ներկայացված են նաև ոլորտի պետական լիազորված մարմինների իրավասությունները, ինչպես նաև թափոնների գործածության ոլորտում ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց իրավունքներն ու պարտականությունները: Օրենքի կիրարկումն ապահովվում է մի շարք կառավարության որոշումների և բնապահպանության նախարարի հրամաններով: Մասնավորապես արտադրության և սպառման թափոնների դասակարգումը ըստ վտանգավորության դասի իրականացվում է ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006 թ.-ի հոկտեմբերի 26-ի "ՀՀ տարածքում գոյացող արտադրության և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին" հրամանի համաձայն:

5. ՆԱԽԱՏԵՄՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ, ԱՅԴ ԹՎՈՒՄ՝ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ԻՐԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԽԵՄԱՆ

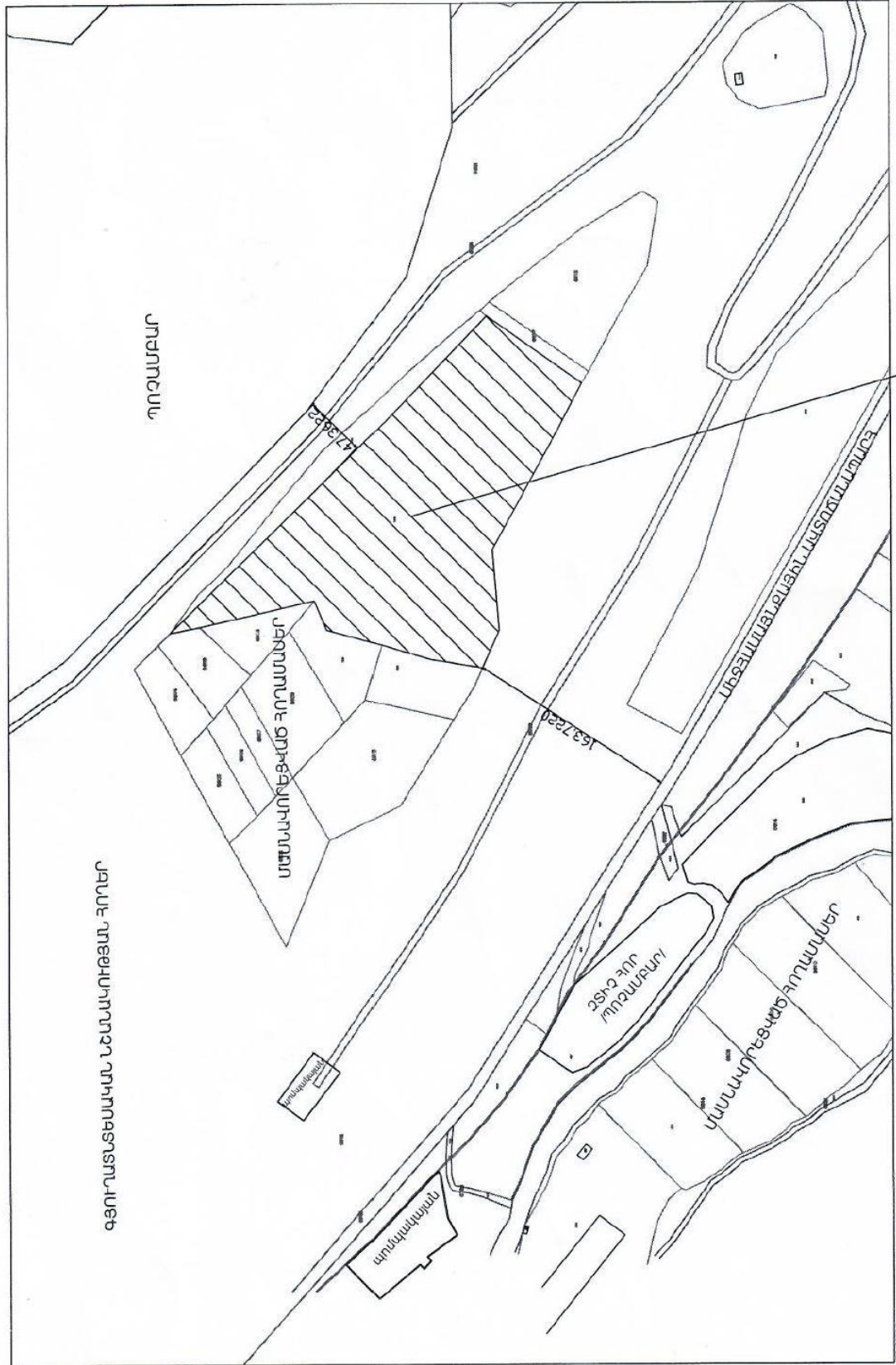
5.1 Ընդհանուր տեղեկություններ

Սյունիք գյուղը հիմնադրվել է 1900թ-ին: Կապանի պղնձահանքերը շահագործող ֆրանսիացիները այստեղ ձուլարան են կառուցում, որի շուրջն էլ կառուցվում է բնակավայրը: 1929-58թթ. Սյունիքը եղել է Կապանի հանքահարստացման ֆաբրիկայի օժանդակ տնտեսությունը: 1958թ-ին ստեղծվում է Սյունիքի տնտեսությունը, որի մեջ 1960թ-ին ներառվում են Սիզնագ, Ղարաչիման (Դիցմայրի), Վ.Գյոդաքլու (Վարդավանք), Ն.Գյոդաքլու (Բարգուշատ), Խալաջ(Աճանան), Շհարջիկ, Աչախլու, Բեխ, Սեւաքար եւ Շաբադին (Եղեգ) գյուղերը: 1984թ-ին Սեւաքարը եւ Շաբադինը (Եղեգը) տարանջատվում են Սյունիքի տնտեսությունից: Սյունիք գյուղը մինչև 1982թ. գտնվում էր Կապան քաղաքի վարչական տարածքում, իսկ համայնքի Սիզնագ, Դիցմայրի, Վ.Գյոդաքլու(վարդավանք), Ն.Գյոդաքլու (Բարգուշատ), Խալաջ (Աճանան) եւ Խորձոր (Բաքդաշ) բնակավայրերը՝ Սիզնագի գյուղխորհրդի վարչական տարածքում: 1982թ-ին Սյունիքը տարանջատվում է Կապան քաղաքից եւ ներառելով նշված բնակավայրերը՝ կազմավորում ինքնուրույն վարչական միավոր՝ Սյունիքի գյուղխորհուրդը: 1991թ-ին Սյունիքի գյուղխորհրդից տարանջատվում են Խալաջ (Աճանան) եւ Վ.Գյոդաքլու (Վարդավանք) գյուղերը՝ կազմավորելով ինքնուրույն վարչական միավորներ:

Հեռավորությունը մարզկենտրոնից՝ 6 կմ, Բարձրությունը ծովի մակերեսայինից՝ 720 մ, Կարգավիճակը՝ սահմանամերձ:

Գյուղատնտեսական գործունեության հիմնական ուղղություններն են՝ - անասնապահությունը,- դաշտավարությունը:

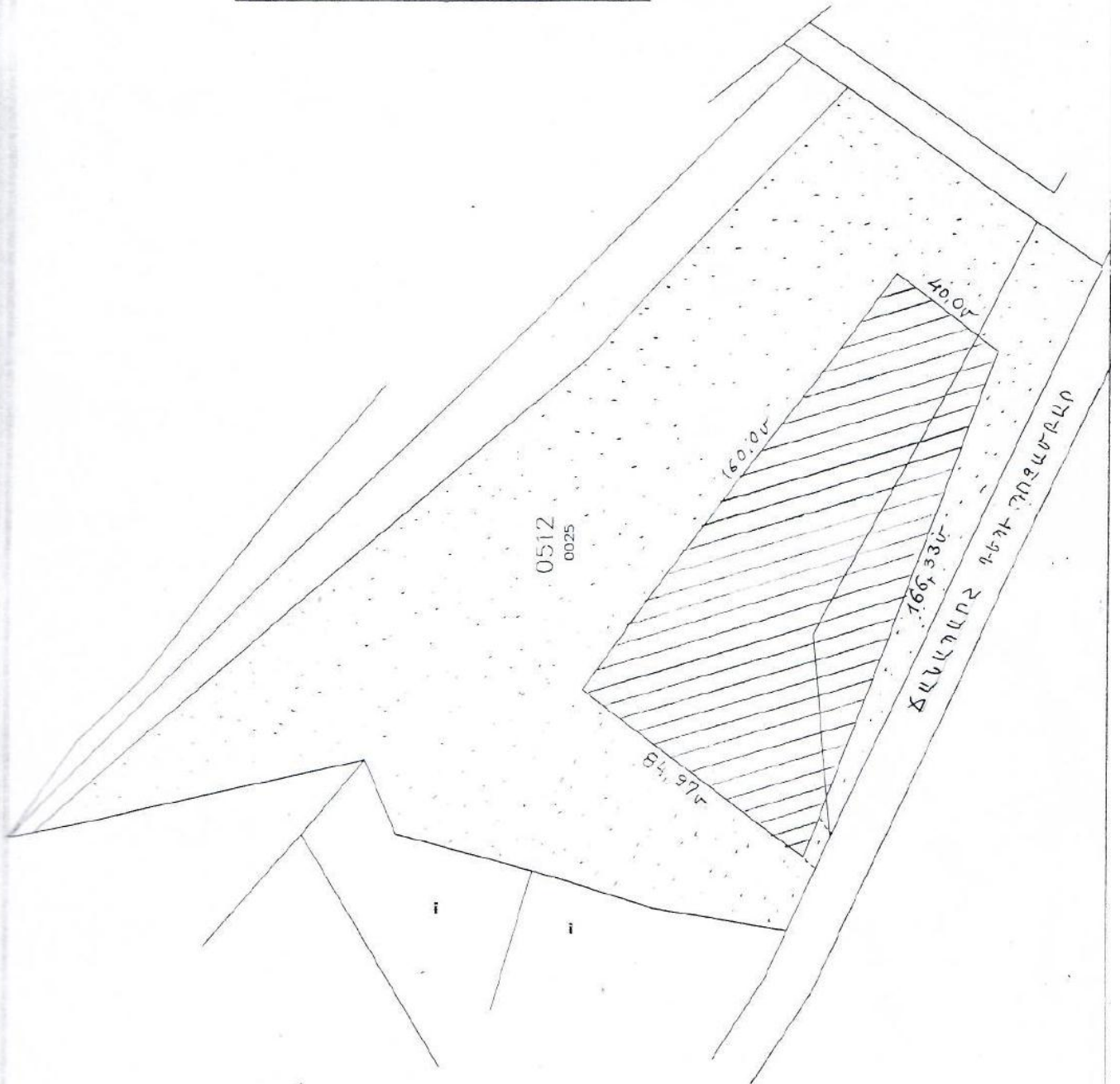
Իրապիճակային սխեմա

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ 3.7.Բ

~ ԳԼԽԱԷԼՈՐ ՀԱՏԱԿԱԳԻԾ . / Մ 1:1000 / ~

/ ԿԱՌ-ՈՒՅԿԱՂԱՏՎԱՆ ՏԱՐԱԾՔ /

ՊԱՅՎԱՆԱԿԱՆ ԴԵՒՆՆԵՐ

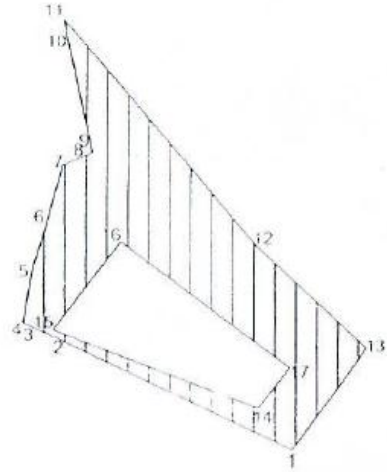
- 1. ՀԱՏԱԿԱՆ ԷԼԱԾ ՏԱՐԱԾՔ — 2,70957 հա
- 2. ԿԱՌ-ՈՒՅԿԱՂԱՏՎԱՆ ՏԱՐԱԾՔ — 0,99976 հա

ԿԱՆՏՐԱԿՏՈՐ ԳՐԱԿԱՅԻՆ		ԳՐԱԿԱՅԻՆՈՐ «ՊԵՏՐՈՎ» ՄԵ ՏԵՕՐԵՆ՝ ԱՐԱՎ ԲՈՋԱՎՈՅՑ			
ՀԱՐՏԱՐԱՐԵՏ Մ ՇԱՐՔԱՐՉՈՒՄԵՆ		«ԴԵՐԵՑՄԱՆԱՅԱ ԿԱԾՈՒՄԵՐՈՒՄ ԴԷՆԿԱՆԱԿԱՆԱՅԻՆԱՅԻՆ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱԾՈՒՄ, ՏԱՐԱԾՔԻ ԾԱՊԱԿԱՆՈՒՄ»	ԵԾ	ՈՒՐԴ	ՈՒՐԴՈՐ
ՀԱՐՏԱՐԱՐԵՏ ԴԻՄՈՒՅԵԼՈՅ					
«ԿԻՀԱՊ» ՄԵ		ԳԼԽԱԷԼՈՐ ՀԱՏԱԿԱԳԻԾ	Ա		

ՅՈՂԱՍԽԱՆ ԲԱՏԱԿԱԳԻՑ

Սյունիքի հարկածային հորը
 Սյունիքի հարկածային հորը
 Սյունիքի հարկածային հորը
 Սյունիքի հարկածային հորը

Մասշտաբ 1:5000

Մասեր (Ուս)	2 70957	Կոորդինատներ			Պարզ շափեր	Կառուցվածքի տեսակ (Հատակի կառուցվածքի տեսակ) Նշանակումը (անվանումը)	ՇՐՋԱԿԱ	
		Y	X	Կառուցվածքի տեսակ			Պարզ շափեր	
Օստիկներ		1	4343016,32	8625876,09	491,15	ազատ տարածք		
		2	4343101,19	8625701,43	26,56			
		3	4343112,70	8625677,27	4,04			
Կառուցվածքի նշանակումը	Գյուղատնտեսական	4	4343114,18	8625672,89	41,26	գյ. տարածք		
		5	4343159,90	8625679,61	35,10			
		6	4343181,41	8625690,95	43,96			
		7	4343234,03	8625702,48	17,70			
Գործարանական նշանակումը	Խտրակարգ	8	4343241,09	8625718,80	6,64			
		9	4343244,26	8625724,92	90,40			
		10	4343332,48	8625705,14	15,42			
Իրողմանը ծանրաբեռնված է	Ո՛չ	11	4343347,62	8625702,23	226,64			
		12	4343174,52	8625848,54	115,00			
		13	4343096,24	8625932,79	97,99			
		14	4343048,94	8625850,22	166,33			
		15	4343109,19	8625895,18	84,97			
		16	4343172,03	8625746,33	160,00			
		17	4343080,92	8625874,25	40,00			
		1	4343016,32	8625876,09				

Կատարող: Գ. Միրզոյան

Պրակտիկական վերաբերման համար: 0307 05.12.2013թ

Իրավաբանական անձի: 49179027

18.10.2019

«ՎԵՐՏԵՍՍ»

ԱՐԿԻՏԵԿՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

ՀՈՂԱՄԱՍԻ		
	Կորդինատներ	
	V	X
1	4343016.32	8625876.09
2	4343101.19	8625701.43
3	4343112.20	8625677.27
4	4343111.18	8625672.89
5	4343154.90	8625679.61
6	4343192.11	8625690.25
7	4343234.83	8625702.48
8	4343241.69	8625718.80
9	4343244.26	8625724.92
10	4343332.48	8625705.14
11	4343347.62	8625702.23
12	4343174.52	8625848.54
13	4343096.24	8625932.79
14	4343048.94	8625850.22
15	4343109.19	8625695.18
16	4343177.03	8625746.33
17	4343080.92	8625874.25
18	4343016.32	8625876.09

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՕՐԱՑՈՒՑԱՅԻՆ ԳՐԱՖԻԿ

	Կատարողի անվանումը	Ի ամիս				II ամիս			
		1	2	3	4	1	2	3	4
1.	Կատարողի անվանումը								
2.	Կատարողի անվանումը								
3.	Սրահի կառուցում								
4.	Հուշապատի կառուցում								
5.	Բակային սանհանգույցների կառուցում								
6.	Մեպտիկ հորի կառուցում								
7.	Ցանկապատի կառուցում								
8.	Գրունտային ճանապարհների կառուցում								

Կոնստրուկտոր	Վ. Բադալյան	Պատվիրատու՝ «Ռեսուրս» ՍՊԸ տնօրեն՝ Արամ Քոչարյան	ՆՓ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵԹ
Ճարտարապետ	Մ. Համբաձուրյան		«Գերեզմանատան կազմակերպում»	ԱՆ	ՃԸՅԳ
Ճարտարագետ	Դ. Բարայեյան	«ՎԻԼՀԱՍ» ՍՊԸ	Օրացուցային գրաֆիկ		

(Handwritten signatures in blue ink)

5.2 Ռելիեֆը

Տարածքի ռելիեֆը տիպիկ լեռնային է, որի բացարձակ բարձրությունները տատանվում են 730 մ (Կապան քաղաքի մատույցներում) մինչև 3249 մ (Բաղաց սար լեռնագագաթ):

Տարածաշրջանի հիմնական լեռնագրական միավորները Ջանգեզուրի լեռնաշղթայի ճյուղավորումներն են, հյուսիսից Բարգուշատի լեռները, արևմուտքից Մեղրու լեռները, կենտրոնական մասում՝ Խուստուվի-Կատարի լեռները:

Մեղրու լեռնաշղթայի բարձր կատարներն են Բաղաց սար (3249 մ), Փոքր կապ (3105 մ), Ճգնավոր (3023 մ): Բարգուշատի լեռների բարձրագույն կատարները Արամազդն (3399 մ) և Թառկատարն են (3277 մ):

Ռելիեֆին բնորոշ են գոգածալքային հիմքի վրա ձևավորված անհամաչափ լանջերով ծալքաբեկորավոր, երոզային, տեղատարումային, երբեմն «շրջված» ձևերը: Արևելյան լանջերն աստիճանակերպ իջնում են դեպի գետերի հովիտները և կտրտված են բազմաթիվ վտակների հովիտներով: Ջանգեզուրի լեռնաշղթայի հարավային մասը նորագույն տեկտոնական շարժումների հետևանքով բարձրադիր հորստ է՝ կազմված Մեղրու պլուտոնի գրանիտոիդներից: Այստեղ ծալքավորված էոցենի նստվածքաբախտածին շերտախմբի ու խոշոր ներժայթույք զանգվածի վրա ձևավորվել է ծալքաբեկորավոր, երոզային տեղատարումային ռելիեֆ: Հարավային լանջերը զառիթափ են, ժայռոտ ու մասնատված: Կատարային մասում հին սառցադաշտային ձևերի հետ միաժամանակ մեծ չափերի են հասնում սառնամանիքային հողմահարումը, երոզային երևույթները:

Շրջանի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են ստորին-միջին յուրայի, վերին յուրայի, վերին յուրա-կավճի, ստորին կավճի տարակազմ նստվածքային, հրաբխածին-նստվածքային, հրաբխային առաջացումները, գետահովիտների ցածրադիր մասերում ժամանակակից ալյուվիալ-դելյուվիալ նստվածքները. լայն տարածում ունեն նաև տարակազմ և բազմազան դայկային ու երակային ապարները:

Տարածաշրջանի արևմտյան և հարավային մակերեսները ավելի երիտասարդ՝ վերին յուրա-ստորին կավճի (154–135 մլն տարի, ապարներից են կազմված. բազալտներ, անդեզիտներ, տուֆավազաքարեր, տուֆալրոլիտներ, կրաքարեր: Հարավային մասը սահմանակցում է նույն երկրաբանական ժամանակաշրջանի այլ ապարներով. տոնալիտներ. քվարցային դիորիտներ, լեյկոգրանիտներ:

Հայաստանի աշխարհագրական դիրքը, նրա ծովի մակարդակից բավականին բարձր և ծովերից ու օվկիանոսներից հեռու գտնվելը, տեղանքի բարդ, խիստ մասնատված ռելիեֆը և այլ առանձնահատկությունները պայմանավորում են հանրապետության *բնակլիմայական պայմանների* մեծ բազմազանությունը, որոնցից գլխավոր գործոններն են հանդիսանում.

ա/առանձին ֆիզիկաաշխարհագրական շրջանների միջև բարձրության նիշերի մեծ տատանումները, բ/*արեգակնային ճառագայթման* բարձր ինտենսիվությունը, բ/կլիմայի խիստ ցամաքայնությունը (օդի ջերմաստիճանի օրական և տարեկան մեծ տատանումները), տարածքի լեռնահովտային շրջանառության

առանձնահատկությունները և խիստ արտահայտված *ուղղաձիգ գոտիականությունը*:

Լեռնային երկրներին հատուկ օրինաչափությամբ՝ ՀՀ-ում կլիմայական գոտիները փոխվում են ըստ բարձրության: Տարածքի կլիմայական պայմանների նկարագրության համար օգտվել ենք ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2011թ. սեպտեմբերի 26-ի N 167-Ն հրամանով հաստատված „Շինարարական կլիմայաբանություն,, ՀՀՇՆ II-7.01-2011 փաստաթղթից: Այդ փաստաթղթով սահմանում են կլիմայական պարամետրերը, որոնք կիրառվում են շենքերի և շինությունների, ջեռուցման, օդափոխության, օդի լավորման, ջրամատակարարման համակարգերի նախագծման, ինչպես նաև քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի հատակագծման և կառուցապատման ժամանակ: Կլիմայական ցուցանիշները հիմնականում հաշվարկված են Հայաստանի Հանրապետության այն բնակավայրերի համար, որտեղ տեղակայված օդերևութաբանական կայանները ունեն դիտարկումների բավականին երկար (30 տարուց ոչ պակաս) շարք: Ցուցանիշները սրբագրված են վերջին տասնամյակի (2009թ. ներառյալ) տվյալների հաշվառումով: Կլիմայի, մթնոլորտային օդի միջին ջերմաստիճանի, օդի հարաբերական խոնավության, արևափայլի տևողության, անարև օրերի և մթնոլորտային տեղումների ու ձյունածածկույթի պարամետրերի բնորոշման համար հիմք է հանդիսացել Կապանի օդերևութաբանական կայանի դիտարկումների արդյունքները: Ստորև ներկայացվում է ՀՀ կլիմայական շրջանացման սխեմատիկ քարտեզը, որը ներբեռնվել է „Շինարարական կլիմայաբանություն,, ՀՀՇՆ II-7.01-2011 փաստաթղթից:

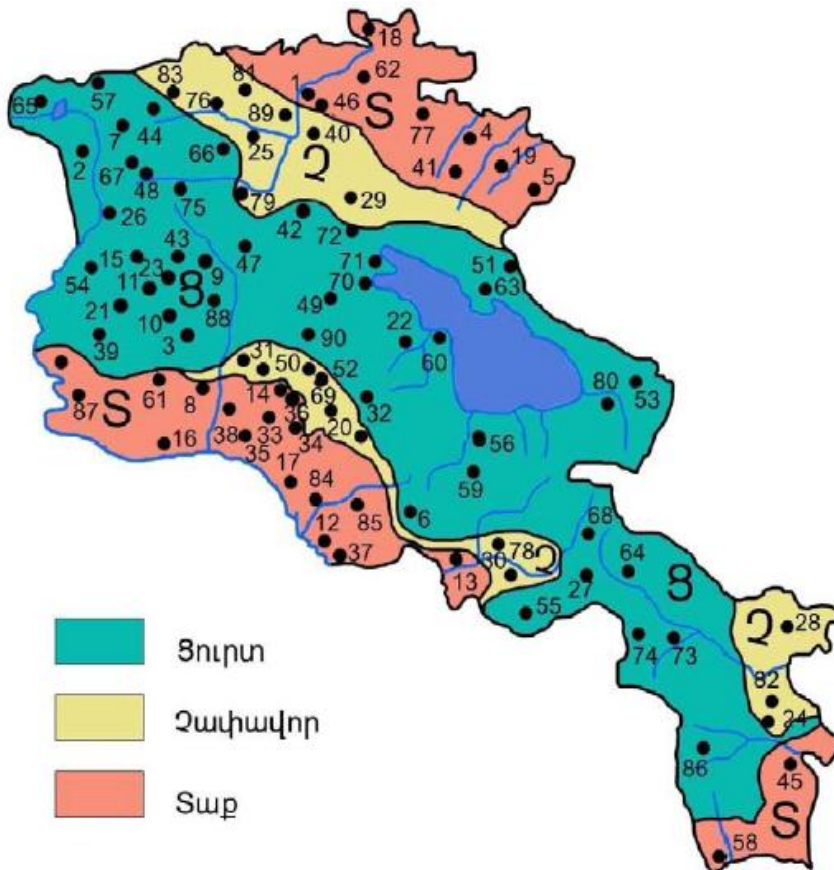
Տարածքի ցածրադիր տարածքներին բնորոշ է „տաք,, կլիմայական տիպը, որը ձևավորվում է ՀՀ հյուսիսարևելյան և հարավարևելյան շրջաններում՝ մինչև 1200 մ ծ.մ. բարձրություններում /Կապան, Գեղանուշ, Ճակատեն/: „Տաք,, կլիմայական գոտում ամառը շոգ է ու չոր, միջին ջերմաստիճանը հուլիսին՝ 21°C, հարաբերական խոնավությունը (ժ 15-ին)՝ 35% ցածր, բարենպաստ լեռնահովտային քամիներ՝ միջին արագությունը 2,0-3,0 մ/վ ձմռանը՝ ցուրտ, անհողմ, միջին ջերմաստիճանը հունվարին 0°C-ց մինչև մինուս 5°C, հարաբերական խոնավությունը (ժամը 15-ին)՝ 60-70%, քամու միջին արագությունը՝ 2,0-3.0 մ/վրկ:

Չմռան ամիսներին բնորոշ է կայուն ձնածածկույթը: Տեղումների միջին տարեկան քանակությունը՝ մոտավրապես 500 մմ, թեև հնարավոր են նաև հեղեղներ՝ ամռան ամիսներին օրական 50-90 մմ: Տեղումների հիմնական մասը լինում է մարտից մինչև հուլիս ամիսը ներառյալ: Տարվա ամենաշոգ ամիսը օգոստոսն է /առավելագույն ջերմաստիճանը՝ 37-42 C°, օդի նվազագույն հարաբերական խոնավությունը 33 %/, ամենացուրտ ամիսը՝ հունվարը /նվազագույն ջերմաստիճանը՝ 17-21 C°/: Չմերը կարճատև է, մեղմ, անկայուն ձյունածածկույթով, տարեկան տեղումները՝ 350 մմ-ի սահմաններում: Հունվարին օդի միջին ջերմաստիճանը 1° C-ից մինուս 1° C է, նվազագույնը՝ մինուս 25°C: Հուլիսին օդի միջին ջերմաստիճանը 24-26°C է, առավելագույնը՝ 41°C: Անսառնամանիք ժամանակաշրջանը՝ 230-250 օր:

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՏ

„Չափավոր,, կլիմայական գոտին գտնվում է 1200-1600 մ ծ. մ. բարձրություններում՝ նախալեռնային շրջաններում: Ամառ՝ տաք, խոնավ, միջին ջերմաստիճանը հուլիսին 16°C-ից մինչև 20°C, հարաբերական խոնավությունը (ժամը 15-ին)՝ 45-60%, բարենպաստ քամիներ, միջին արագությունը՝ 2.0-3.0 մ/վ: Ձմեռ՝ չափավոր ցուրտ է, թույլ քամիներով և օպտիմալ խոնավությամբ, միջին ջերմաստիճանը հունվարին 0°C-ից մինչև. մինուս 5°C, հարաբերական խոնավությունը (ժամը 15-ին)՝ 50-70%, քամու միջին արագությունը՝ 3.0-5.0 մ/վ:

„Ցուրտ,, կլիմայական գոտին ձևավորվում է 1600 մ ծ. մ. -ից ավելի բարձր սահմաններում՝ լեռնային շրջաններում:

Նկ. 1.5. ՀՀ կլիմայական շրջանացման սխեմատիկ քարտեզ

Ամառ՝ զով, քամոտ, օպտիմալ խոնավությամբ, միջին ջերմաստիճանը հուլիսին 16°C, հարաբերական խոնավությունը (ժամը 15-ին)՝ 45-60%, քամու միջին արագությունը՝ 3.0-6.0 մ/վ: Ձմեռ՝ շատ ցուրտ, քամոտ, խոնավ, միջին ջերմաստիճանը հունվարին՝ մինուս 5°C-ից մինչև մինուս 12°C, հարաբերական խոնավությունը (ժամը 15-ին)՝ 70% և ավելի:

Ստորև ներկայացված աղյուսակներով ներկայացվում է կլիմայական ցուցանիշները՝ մթնոլորտային օդի միջին ջերմաստիճանը, օդի հարաբերական խոնավությունը, մթնոլորտային տեղումները և ձյունածածկը, որոնք պետք է հաշվառվեն ներդրումային գործընթացի բոլոր փուլերում՝ շինարարական համալիրի օբյեկտների հետազոտության, նախագծման, շինարարության, և շահագործման ընթացքում:

ՄՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ԿԱՊԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ ՄԱՍՆԱԿՈՐ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻԶԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

Մթնոլորտային օդի միջին ջերմաստիճանը Կապանի օդերևութաբանական կայանների տվյալներով

	Բարձրությունը ծովի մակարդակից, մ	Միջին ջերմաստիճանը ըստ ամիսների, C°												Միջին տարեկան	Բացարձակ նվազագույն	Բացարձակ առավելագույն
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
Կապան	705	0,6	2,2	5,7	11,5	16,2	20,3	23,5	23,1	18,7	13,0	7,3	2,5	12,1	-22	42

Օդի հարաբերական խոնավությունը Կապանի օդերևութաբանական կայանների տվյալներով

Օդի հարաբերական խոնավությունը ըստ ամիսների, %												Միջին տարեկան	Միջին ամսական ժ. 15-ին	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		հունվարին	օգոստոսին
75	74	75	73	74	68	63	64	71	77	77	77	72	55	41

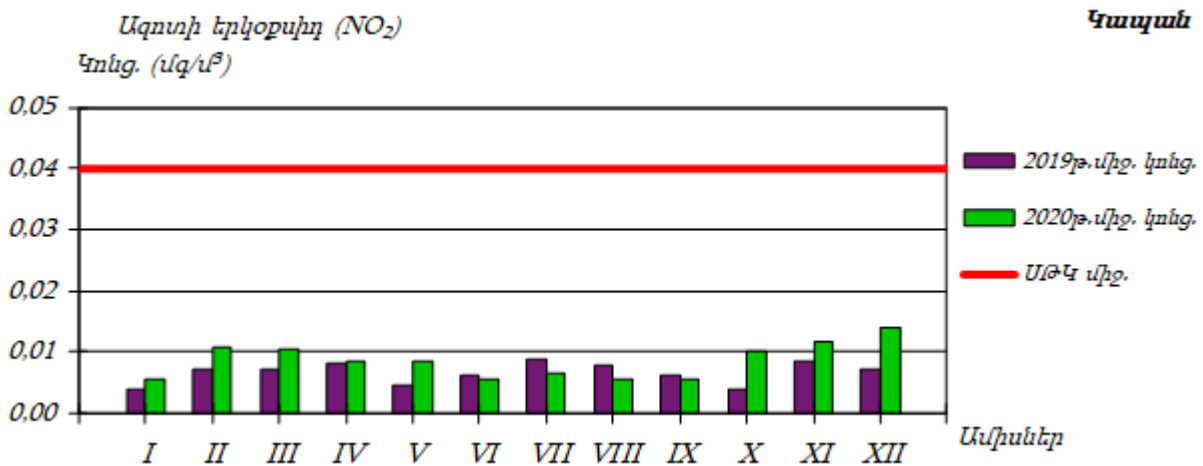
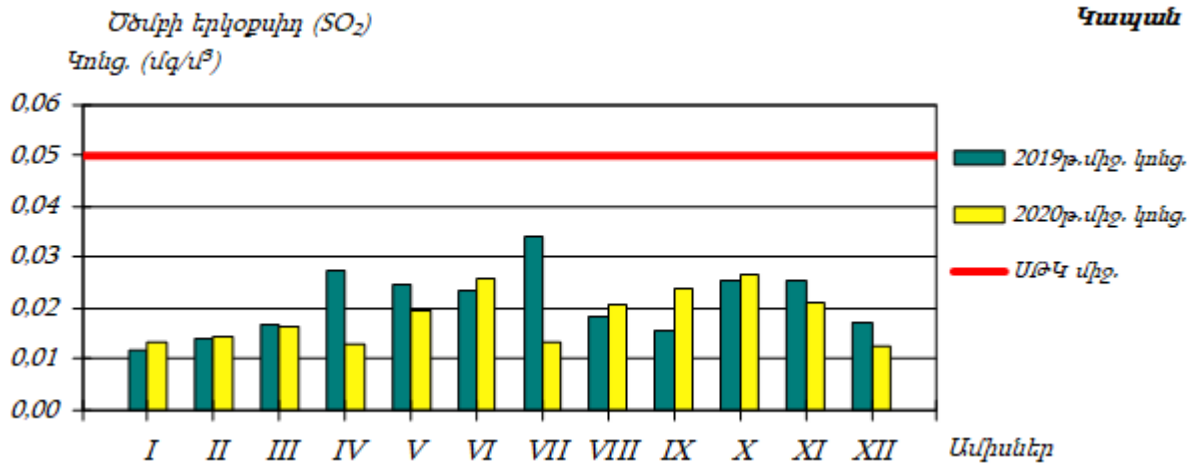
Մթնոլորտային տեղումները և ձնածածկույթը Կապանի օդերևութաբանական կայանների տվյալներով

Տեղումների												Ձնածածկույթը, մմ		
Քանակը միջին ամսական / օրական առավելագույն, մմ												Մոտավելա-գույն տասնօրյակի ձնածած-կույթը	Տարվա ձնածած-կույթի օրերը	
Ըստ ամիսների											Տարեկան			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		12		
26	31	64	75	102	65	32	28	38	48	40	26	575	32	31
27	26	58	76	99	70	176	70	55	51	63	33	176		

5.3 Մթնոլորտային օդ

ՀՀ տարածքում օդային ավազանի ֆոնային աղտոտվածությունը վերահսկվում է ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից:

Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Կապան քաղաքում գործում է 11 շարժական դիտակետ:

Սույն հայտում նախատեսված միջոցառումների արդյունքում՝ նախատեսվող գործունեության շինարարության և շահագործման փուլերում օդային ավազանի աղտոտվածության լրացուցիչ ավելացում չի սպասվում:

5.4 Ջրային ռեսուրսներ

Կապանի տարածքը ընդգրկում է Ողջի գետի միջին հոսանքները: Ողջի գետը միջին հոսանքում՝ ներառում է Վաչագան, Գեղանուշ, Աճանան, Գիրաթաղ, Գեղի (ստորին հոսանքը Սևքար վտակով) վտակների ջրհավաք ավազանները:

ՀՀ կառավարության կողմից «Կախված տեղանքի առանձնահատկություններից՝ յուրաքանչյուր ջրավազանային կառավարման տարածքի ջրի որակի ապահովման նորմերը սահմանելու մասին» որոշմամբ (ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշում) ՀՀ-ում մակերևութային ջրերի որակի գնահատման համակարգը ջրի քիմիական որակի յուրաքանչյուր ցուցանիշի համար տարբերակում է կարգավիճակի հինգ դաս՝ «գերազանց» (1-ին դաս), «լավ» (2-րդ դաս), «միջակ» (3-րդ դաս), «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» (5-րդ դաս):

Կապանի տարածքը գտնվում է գետաջրավազանային կառավարման հարավային տարածքում: Ըստ “Հայէկոմոնիտորինգ”-ի “ՀՀ շրջակա միջավայրի էկոլոգիական մոնիտորինգի արդյունքների մասին” տեղեկանքի Ողջի գետի Քաջարան քաղաքից վերև հատվածում ջուրը գնահատվել է «լավ» որակի (2-րդ դաս), Քաջարանից ներքև և Կապանից ներքև հատվածներում ջուրը «վատ» որակի է (5-րդ դաս), Կապանից վերև հատվածում՝ «միջակ» որակի է (3-րդ դաս):

Գեղի գետի Աջաբաջից վերև հատվածում ջուրը գնահատվել է «լավ» որակի (2 -րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ «միջակ» որակի (3-րդ դաս):

5.5 Հողերի բնութագիրը

Կապանի տարածքի հողերը բազմազան են ինչը պայմանավորված է լեռնագրական, երկրաբանական, բուսական ծածկի և կլիմայի բազմազանությամբ: Բարձրադիր մասում, մասնավորապես Բարգուշատի լեռների և Մեղրու լեռների բարձրադիր տարածքներում լեռնամարգագետնային թույլ ճմային, խորքային չհագեցած հողեր են, որոնք ավելի ցածրադիր մասերում փոխվում են մարգագետնատափաստանային տիպիկ մնացորդային չհագեցած հողերի: Խուստուփ-կատարի լեռների բարձրադիր մասում շնորհիվ հոծ անտառի ձևավորվել են անտառային դարչնագույն կրազերծված կավայնացած հողեր: Այս հողերը երբեմն քարքարոտ են, ծածկված խճաքարի ու խոշոր քարերի կույտերով: Կապանից հարավ հողերի մեջ գերակշռում է անտառային դարչնագույն կրազերծված հողերը, որոնք անտառազուրկ վայրերում հիմնականում տափաստանացված են: Այս հողերը հիանալի արոտավայրեր են և խոտհարքեր: Կապանից դեպի հարավ և դեպի արևելք ուղղությամբ, դեպի աստիճանաբար հարթավայրերի վերածվող մասամբ դարավանդավորված տարածքները անտառային դարչնագույն կարբոնատացված տափաստանային հողեր են:

3.6 Կենսաբազմազանություն, բուսական և կենդանական աշխարհ

3.6.1. Բուսական աշխարհը

Կապանի տարածքը ամբողջովին գտնվում է Զանգեզուրի ֆլորիստիկ շրջանում: Ֆլորիստիկ շրջանի բարձրունքային սահմաններն են 600- 3900 մժ.մ: Բուսական համակեցությունների հիմնական տիպերն են կիսանապատային, անտառային, տափաստանային, մարգագետնային և նոսրանտառային: Բուսական աշխարհը ՀՀ մյուս ֆլորիստիկ շրջանների համեմատ ամենաբազմազանն է՝ 2000 բուսատեսակ: ՀՀ բույսերի Կարմիր գրքում Զանգեզուրի ֆլորիստիկ շրջանից գրանցված է 94 բուսատեսակ, որից ըստ հազվագյուտության կարգավիճակի բաշխումը հետևյալն է.

1. Անհետացած տեսակ (EX)՝ եթե հայտնի կամ ենթադրվող բնակմիջավայրի ողջ պատմական արեալում հետևողական ուսումնասիրության արդյունքում ոչ մի առանձնյակ չի հայտնաբերվել:

2. Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ (CR)՝ անհետացման չափազանց բարձր ռիսկի առջև կանգնած – 20 բուսատեսակ,

3. Վտանգված տեսակ (EN)՝ անհետացման շատ բարձր ռիսկի առջև կանգնած տեսակ վայրի բնության մեջ -46 բուսատեսակ,

4. Խոցելի տեսակ (VU)՝ անհետացման բարձր ռիսկի առջև կանգնած տեսակ վայրի բնության մեջ – 25 բուսատեսակ,

5. Անհետացման վիճակին մոտ գտնվող տեսակ (NT)՝ մոտ է -3 բուսատեսակ:

Էնդեմիկ բույսերի քանակը 41-ն է:

Բուսականության տարածումը հիմնականում պայմանավորված է բարձունքային գոտիականությամբ, սակայն բնական գոտիների վերին և ստորին սահմանները տատանումներ են տալիս, երբեմն բուսականության մի գոտիական տիպը թափանցում է մյուսի ոլորտը, ինչը պայմանավորված է ռելիեֆի, միկրոկլիմայական, հողային, ջրաբանական և այլ առանձնահատկություններով: Չափազանց հետաքրքիր և հազվագյուտ տեսակներով հարուստ այս ֆլորիստիկ շրջանում հանդիպում են այսպես կոչված խայտաբղետածաղկավոր – տարախոտային տափաստանային բուսականությունը, անտառային բուսական համակեցությունները, նոսրանտառները և կիսանապատները, որոնք գտնվում են Կապանից հարավ – արևելք:

Շրջանն աչքի է ընկնում իր հարուստ ծառաթփային բուսականությամբ՝ 190 տեսակներ: Տարարածաշրջանի անտառները լեռնային են, ունեն հիմնականում ջրակարգավորիչ, հակաերոզիոն և միջավայրապաշտպան նշանակություն: Անտառածածկ տարածքների միջին լրիվությունը կազմում է 0,42: Անտառները հիմնականում տեղաբաշխված են բարձր թեքությունների վրա:

Զանգեզուրի ֆլորիստական շրջանի անտառածածկում գերակշռում են կաղնու, բոխու և խառը անտառները: 750-ից 1200 մ բարձրություններում տարածված են

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

արաքսյան կաղնու (*Quercus saraxina*), 1200-ից 1500 մ վրա վրացական կաղնու (*Quercus siberica*), 1400-2500 մ վրա արևելյան կաղնու համակեցությունները, 2700մ-ից բարձր տիրապետում են մերձալպյան մարգագետինները: Գիհու նոսր անտառները զբաղեցնում են հարավային դիրքադրության քարքարոտ լեռնալանջերը, տարածված են հիմնականում թույլ հզորության հողերի վրա՝ 500-2000 մ բարձրություններում: Բոխու, սոճու, հունական ընկուզենու, ինձորենու և այլ ծառատեսակները զբաղեցնում են տարածքի չնչին մասը:

Կապանի տարածաշրջանի ֆլորան և ֆաունան հետազոտվել են շատ բուսաբանների կողմից, սակայն ընդհանրացնող աշխատանքներ գոյություն չունեն, բացառությամբ Ա.Գ. Ելենսկիի թեքնածուռական դիսերտացիայի (1965թ.):

Կապանի տարածաշրջանի ֆլորան իր մեջ ներառում է մոտ 2000 տեսակի անոթային բույսեր, որոնցից բազմաթիվ են էնդեմիկ (ավելի քան 30), հազվագյուտ և անհայտացող տեսակի օգտակար բույսերը, մշակովի բույսերի վայրի տեսակները:

Կապանի շրջանում գերակշռում է անտառային բուսականությունը, 1500-2000մ բարձրության վրա ներկայացված կաղնի արևելյանով (*Quercus macranthera*), ավելի ներքև - կաղնի վրացականով (*Quercus iberica*): Կապանի մոտակայքում անտառային բուսականությունը ներկայացված է առավելապես կաղնու և կաղնու-բոխու համակեցություններով, որոնց մեջ գերակշռում են բոխի սովորական (*Carpinus betulus*), հացենի սովորական (*Fraxinus excelsior*), թխկի հիրկանական (*Acer hyrcanum*), թխկի դաշտային (*Acer campestre*), թեղի տերևաշատ (*Ulmus glabra*) և այլն: Անտառագուրկ լանջերի վրա լայն տարածված են նաև «շիբլյակ անվանվող բուսական համակեցությունները, որտեղ գերակշռում են փշոտ թփերը և ոչ բարձր սաղարթավոր ծառերը: Շիբլյակը բնորոշ է քարքարոտ լանջերին, խճապատ, ծածկված ոչ հզոր հողածածկույթով: Սակայն շիբլյակի կազմում հանդիպում է մի շարք հազվագյուտ և անհետացող բուսատեսակներ: Շիբլյակի էդիֆիկատոր է հանդիսանում Ցաքի Փշոտը (*Paliurus spina-christi*), որին ուղեկցում են Դրախտածառ Սովորականը (*Cotinus coggygria*), Չմենի Ամբողջաեզրը (*Cotoneaster integerrimus*), Փռնի խոշորը (*Celtis glabrata*), Ճապկի հարավի (*Swida australis*), Հոն Սովորականը (*Cornus mas*), Զկեռ Սովորական (*Mespilus germanica*), Պայթակենի Կիլիկյանը (*Colutea cilicica*), Հասմիկ թփուտայինը (*Jasminum fruticans*) և այլ թփեր: Շիբլյակում խոտածածկույթի էդիֆիկատոր են հանդիսանում հացաբույսերից Բոտրիխլոա Սովորականը /*Bothriochloa ischaemum*/, տարախոտերից Անիսանտ Տանիքայինը /*Anusantha tectorum*/, Գեղագլխիկ Փայլունը /*Callicephalus nitens*/, Անմեռուկ չովածը /*Xeranthemum squarrosum*/ և այլն:

Ողջի գետի և նրա վտակների ափերի ջրային և հունամերձ բուսականության կազմում հայտնի են ձիաձեռի երկու տեսակ /*Equisetum telmateja*/ և /*E. fluviatile*/, Կեռոն Լաքամանի /*Typha laxmannii*/, Փափկամազ ջրային /*Myosoton aquaticum*/, Արենախոտ Ուռատերևը /*Lythrum saicaria*/ և այլն:

Տարածքում հանդիպում են ամենուրեք հանդիպող ֆոնային բուսատեսակներ, ինչպիսիք են. բանգի սև (*Hyoscyamus niger*), եղինջ երկտուն (*Urtica dioica*), երեքնուկ կարմիր (*Trifolium hybridum*), Երեքնուկ սողացող (*Trifolium repens*), Իշառվյուտ դեղատու

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

(*Melilotus officinalis*), Խատուտիկ դեղատու (*Taraxacium officinalis*), Ծոսապաշար սովորական (*Capsella bursa pastoris*), Հազարատերևուկ սովորական (*Achilea millefolium*), Կատվալեզու եռաբաժան (*Bidens tripartita*), Ձիաձետ դաշտային (*Ecuisetum arvense*), Ճարճատուկ սովորական (*Cichorium intybus*), Մասրենի շնային (*Rosa canina*), Մատիսեղ թռչնային *Polygonium persicaria*), Ոզնագլխիկ սովորական (*Echinopus ritro*), Ջղախոտ մեծ (*Plantago major*), Ջղախոտ նշտարաձև (*Plantago lanceolata*), Սրոհունդ խոցված (*Hypericum perforatum*), Տերեփուկ կապույտ (*Centaurea cyanus*), Ուրց կոչիի (*Thymus kotschyanus*), Օշինդր դառը (*Artemisia absinthinum*), Անանուխ երկարատերև (*Mentha longifolia*), Ավելուկ զանգուր (*Rumex crispus*), Դանդուռ բանջարանցային (*Portulaca oleraceae*), Մոշենի թխակապույտ (*Rubus caesius*), Սիբեխ սովորական (*Falcaria vulgaris*), Փիփերթ արհամարված (*Malva neglecta*) և այլն:

Նախատեսվող գործունեության տարածքում ՀՀ Կարմիր Գրքում գրանցված բուսատեսակներ չկան:

3.6.2. Կենդանական աշխարհ

Տարածքում երկկենցաղներից հայտնաբերվել է 2 տեսակ Լճագորտ- *Rana ridibunda* և Կանաչ Դոդոշ -*Bufo viridis*: Հայտնաբերված տեսակները հանդիսանում են ֆոնային, լայն տարածված տեսակներ:

Սողուններից հետազոտության ժամանակ նշվել են. Միջին Սողես /*Lacerta media*/, Սովորական Լորտու /*Natrix natrix*/, Ջրային Լորտու /*Natrix tessellata*/, Կարմրափոք Մահնոձ /*Delichophis schmidti*:

Թռչուններից նկատվել են Սևագլուխ Վարսակուկ /*Emberiza melanocephala*/, Մպիտակ Խաղտունիկ /*Motacilla alba*/, Սև կեռնեխ /*Turdus merula*/, Ափամերձ Ծիծեռնակ /*Riparia riparia*/ և այլն:

Շահումյանի մոտակայքում, Կապանին մոտ, նկատվել են Քաղաքային Ծիծեռնակների /*Delichon urbica*/, Ոսկեգույն Մեղվակերների /*Merops apiaster*/ և Սև Ցինի /*Milvus migrans*/ թռիչք:

Կաթնասուններից հայտնաբերվել է Պարսկական Ավազամկան /*Meriones persicus*/ բույն, հայտնաբերվել են նաև Հասարակական Դաշտամկան /*Microtus socialis*/ ոչ մեծ գաղութներ, Սոխրագույն Համստերի /*Cricetulus migratoricus*/ բույն, ինչպես նաև /Անտառային Մկան /*Sylvaemus sylvaticus*/ակտիվ հետքեր: Բոլոր նշված ողնաշարավորների տեսակները չեն մտնում Հայաստանի Կարմիր գրքի կամ ԲՊՄՄ Կարմիր ցուցակի մեջ և հանդիսանում են Կապանի տարածաշրջանի համար ֆոնային, լայն տարածված տեսակներ:

ՀՀ Կարմիր գրքի տեսակների հետազոտության արդյունքները

Նշված տարածքում դիտարկված թռչուններից, ինչպիսիք են Գիշանգը /Neophron percnopterus Linnaeus/, Գառնանգը /Մորուքավոր անգը/ /Gypaetus barbatus Linnaeus/, Սպիտակագլուխ անգը /Gyps fulvus/, Օձակեր արծիվը /Circaetus gallicus/, Փոքր ենթարծիվը /Aquila pomarina/ և Քարարծիվը / Aquila chrysaetos /, որոնք ունեն կենսագործունեության ընդարձակ արեալ, կարող են ժամանակավորապես հայտնվել տարածաշրջանում, սակայն հայցվող տարածքում նրանց համար չկա բնադրման հարմար միջավայր: Որպես կանոն խոշոր գիշատիչ թռչունների համար հարմար բնադրավայրեր են բարձրաբերձ ժայռերը, որոնք տարածքի շրջակայքում բացակայում են, գյուղական համայնքի մոտիկությունը նույնպես վանում են այս կենդանիներին: Հայցվող տարածքի և տարածաշրջանը նրանց համար կարող է լինել միայն որպես կեր հայթայթելու տարածք և նախատեսվող կառուցապատումը չի կարող զգալիորեն ազդել այս թռչունների թվաքանակի վրա:

Բոլոր դեպքերում լինելով շարժուն, կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչները առանց էական կորուստների կհեռանան տարածաշրջանից:

Անմիջապես նախատեսվող գործունեության տարածքում առանձնահատուկ պահպանության կարիք ունեցող, վտանգված, խոցելի, անհետացման եզրին գտնվող և ՀՀ բույսերի և կենդանիների Կարմիր գրքում կամ ԲՊՄՄ կարմիր ցուցակում գրանցված բուսատեսակները և կենդանատեսակները բացակայում են: Տարածքում չկան նշված բույսերի և կենդանիների համար հարմար ապրելավայրեր և բնադրավայրեր:

Էկոհամակարգեր և բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ

«Զանգեզուր» կենսոլորտային համալիր

ՀՀ կառավարության 19.12.2013թ. N1465-Ն որոշմամբ Հայաստանի Հանրապետության Սյունիքի մարզի Մեղրու լեռնաշղթայի հարավ-արևմտյան ճյուղավորության Խուստուփ լեռնազանգվածի անտառային գոտու վերին հատվածի, մարգագետնատափաստանային և մարգագետնային բնական էկոհամակարգերի լանդշաֆտային ու կենսաբանական բազմազանության բնականոն զարգացումը, պահպանությունը, պաշտպանությունը, վերականգնումը, վերարտադրությունը, ինչպես նաև բնական և ռեկրեացիոն ռեսուրսների կայուն օգտագործումն ապահովելու նպատակով ստեղծվել է «Խուստուփ» պետական արգելավայրը 6946.74 հեկտար տարածքով:

Նույն որոշմամբ «Շիկահող» պետական արգելոց» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունը և «Արևիկ» ազգային պարկ» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունը միաձուլման ձևով վերակազմակերպել՝ ստեղծելով «Զանգեզուր» կենսոլորտային համալիր» պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն՝ դրանում

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻԶՄՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

ներառելով «Արևիկ» ազգային պարկը, «Շիկահող» պետական արգելոցը, «Սոսու պուրակ», «Զանգեզուր», «Խուստուփ», «Բողաքար» և «Սև լիճ» պետական արգելավայրերը:

«Զանգեզուր» կենսոլորտային համալիր» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության գործունեության առարկան և նպատակը «Արևիկ» ազգային պարկի, «Շիկահող» պետական արգելոցի, «Սոսու պուրակ», «Զանգեզուր», «Խուստուփ», «Բողաքար» և «Սև լիճ» պետական արգելավայրերի տարածքների բնական էկոհամակարգերի, լանդշաֆտային և կենսաբանական բազմազանության, բնության ժառանգության գիտական ուսումնասիրության, պահպանության, պաշտպանության, հաշվառման, գույքագրման, դիտանցի, բնության տարեգրության վարման ապահովումը, ինչպես նաև ազգային պարկի բնական պաշարների կայուն օգտագործման ապահովումն է:

«Զանգեզուր» կենսոլորտային համալիր» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունն ունի 3 մասնաճյուղ՝

ա. «Շիկահող» մասնաճյուղ, որը ներառում է 3 տեղամաս՝ «Շիկահող» պետական արգելոց տեղամաս, «Սոսու պուրակ» պետական արգելավայր տեղամաս և «Խուստուփ» պետական արգելավայր տեղամաս,

բ. «Արևիք» մասնաճյուղ, որը ներառում է 2 տեղամաս՝ «Արևիք» ազգային պարկ տեղամաս և «Բողաքար» պետական արգելավայր տեղամաս,

գ. «Զանգեզուր» մասնաճյուղ, որը ներառում է 2 տեղամաս՝ «Զանգեզուր» պետական արգելավայր տեղամաս և «Սև լիճ» պետական արգելավայր տեղամաս»: (ՀՀ կառ. 08 09 2016 թ. N 929-Ն որոշման կիրառմամբ/:

3.7 Սոցիալ – տնտեսական բնութագիրը

3.7.1 Սյունիքի մարզի սոցիալ – տնտեսական բնութագիրը

ՀՀ Սյունիքի մարզը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքի հարավում: Մարզը հյուսիսից սահմանակից է ՀՀ Վայոց ձորի մարզին, հարավից՝ պետական սահմանով սահմանակից է Իրանին (սահմանի երկարությունը 42 կմ է), արևմուտքից՝ Նախիջևանին և արևելքից՝ Արցախի հանրապետությանը:

Սյունիքի մարզը զբաղեցնում է Զանգեզուր բնաշխարհի տարածքը, որը ներառում է Որոտան, Ողջի գետերի վերին ու միջին հոսանքների ավազանը և Զանգեզուրի՝ Մեծ Կովկասից հետո Անդրկովկասում ամենաբարձր լեռնաշղթայի, արևելյան լանջերը: Մարզի ամենաբարձր լեռնագագաթը Կապուտջուղն է (3 906 մ), իսկ ամենացածր վայրը՝ Մեղրու կիրճը (Արաքսի հովիտ 380մ):

Սյունիքի մարզը, գրավելով ռազմավարական և աշխարհաքաղաքական նշանակության կարևոր դիրք, ունենալով բնահումքային հարուստ պաշարներ,

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

արտադրական մեծ ներուժ և հանդիսանալով հանրապետության ամենախոշոր վարչական ու տնտեսական մարզերից մեկը, միաժամանակ մնում է համեմատաբար քիչ բնակեցված և տնտեսապես թույլ յուրացված, ինչը մասամբ պայմանավորված է մայրաքաղաքից ունեցած մեծ հեռավորությամբ և տրանսպորտային հաղորդակցության այլընտրանքային միջոցների բացակայությամբ: Օգտակար հանածոներով ամենահարուստ մարզն է: Դրանցից կարևորագույններն են՝ գունավոր (պղինձ, մոլիբդեն, ցինկ և այլ գունավոր) և թանկարժեք (ոսկի, արծաթ) մետաղների հանքաքարերը, ինչպես նաև ոչ մետաղային օգտակար հանածոների մի ամբողջ շարք (շինարարական և երեսապատման քարեր, բազալտային հումք, կրաքարի և այրվող թերթաքարերի, մարմարի, գրանիտի պերլիտի և դիատոմիտների պաշարներ):

Մարզի արդյունաբերության հիմնական ճյուղը հանքարդյունաբերությունն է և էլեկտրաէներգիայի արտադրությունը: Մարզում արտադրվող էլեկտրաէներգիայի գերակշիռ մասը բաժին է ընկնում Որոտանի ՀԷԿ-ի կասկադին: Գյուղատնտեսությունը հիմնականում մասնագիտացած է բուսաբուծության (մասնավորապես՝ հացահատիկային մշակաբույսեր և կարտոֆիլ) և անասնաբուծության (մասնավորապես՝ խոշոր եղջերավոր անասունների բուծում) մեջ:

Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային և էլեկտրատրանսպորտով (ճոպանուղի): Մարզի տարածքով է անցնում Հայաստանի Իրանի հետ կապող ավտոմայրուղին, որն էական դեր ունի մարզի տնտեսության զարգացման գործում: Մարզով են անցնում Արցախը Հայաստանին կապող կարևոր ավտոմայրուղին և Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը ցամաքային անմիջական կապով Հայաստանին կապող միակ ճանապարհը:

Սյունիքի մարզը հարուստ է պատմության և մշակույթի հուշարձաններով: Հայաստանի Հանրապետության պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների Սյունիքի մարզի ցուցակը ներառում է 2812 հուշարձան՝ 997 պահպանական միավորով: Պատմության և բնության հուշարձանների առատությունը և գեղեցիկ բնությունը ապահովում են Սյունիքի մարզի զբոսաշրջիկային գրավչությունը: Մարզի ամենագրավիչ վայրերից մեկը հայկական միջնադարյան ճարտարապետության հուշարձան Տաթևի վանական համալիրն է (IX դար), որտեղ 1390-1435 թթ. գործել է Տաթևի նշանավոր համալսարանը: 2010թ.-ին շահագործման է հանձնվել 5.7 կմ երկարությամբ աշխարհի ամենաերկար “Տաթևեր” ճոպանուղին (առավելագույն բարձրությունը 380 մ), որն անցնում է Որոտան գետի կիրճով, ձգվում սարերի վրայով և Հալիձոր գյուղից հասնում Տաթևի վանական համալիր: Որոտանի կիրճում են գտնվում Տաթևի ՀԷԿ-ը՝ Որոտանի ՀԷԿ-երի կասկադի առաջնեկը և Շամբի ջրամբարը, որտեղից 18 կմ երկարությամբ թունելով ջուրը հասնում է Տաթևի ՀԷԿ-ի տուրբիններին: 2012թ. գործարկվեց Հին

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

Խնձորեակի երկու ձորափը (Ղանդունց նովն ու Ներքին թաղը) իրար միացնող իր տեսակի ու չափի մեջ եզակի կախովի կամուրջը: Կամուրջը հսկա ձորի մի ափից մյուսը ձգվում է ավելի քան 160 մետր: Բարձրությունն ամենախոր տեղում 63 մ է: Մարզի պատմամշակութային հուշարձանների մեջ հայտնիներից են Բաղաբերդի, Հալիձորի, Որոտնաբերդի ամրոցները, Տաթևի, Որոտնա, Բղենու վանքերը, Վահանավանքի և Երիցվանքի վանական համալիրները, Աղիտուի դամբարանային հուշարձանը, Միսիանի նեոլիթի ժամանակաշրջանի դամբարանաբլուրը, Մեղրի քաղաքի փոքր թաղի եկեղեցին և քաղաքի պաշտպանական նշանակության Միսիան քաղաքից 3.2 կմ դեպի հյուսիս գտնվում է «Զորաց քարեր, հուշարձանախումբը, որը հայտնի է նաև Քարահունջ անունով: Այն մեզալիթյան դարաշրջանի (Ք.ա. II հազարամյակ) հուշարձան է:

6. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻԶԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԿԱՆԽԱՏԵՍՎՈՂ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

Շրջակա միջավայրի վրա նախատեսվող գործունեության հնարավոր ազդեցությունը բացահայտելու, վերլուծելու և գնահատելու նպատակով անհրաժեշտ է նույնականացնել բոլոր այն գործընթացները, սարքավորումները, օգտագործվող նյութերն ու ռեսուրսները, որոնք յուրաքանչյուրն առանձին կամ որաշակի զուգակցմամբ կարող են առաջացնել օդային և ջրային ավազաններ վնասակար նյութերի արտանետումներ և արտահոսքեր, վտանգավոր թափոններ, ինչպես նաև ազդել տարածաշրջանի կենսաբազմազանության վրա:

6.1 Մթնոլորտային արտանետումներ

Նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում մթնոլորտի հիմնական աղտոտիչներն են.

- շինարարական տեխնիկայի և տրանսպորտային միջոցների աշխատանքից առաջացող գազանման արտանետումները,
- հողային/փորման և ճանապարհների հարթեցման աշխատանքներից և շահագործվող տեխնիկայի շարժից առաջացող փոշին:

Շինարարական տեխնիկան և տրանսպորտային միջոցները, որոնք պլանավորվում է օգտագործել գործունեության իրականացման ժամանակ, հանդիսանում են չկազմակերպված արտանետումների հիմնական աղբյուրները:

6.2 Մթնոլորտային արտանետումներ

ա) Փորման-բեռնման աշխատանքների ժամանակ փոշու արտանետումների հաշվարկը

Հաշվարկները կատարված են գործող մեթոդակարգի համաձայն:

$$Q = (P1 \times P2 \times P3 \times P4 \times P5 \times G \times 106 \times B \times P6) / 3600 \text{ տ/ժամ, որտեղ (1) հողային}$$

P1 - փոշու ֆրակցիայի բաժնեմասն է, 0.05

P2 0-50 մկմ չափերով մասնիկների բաժնեմասն է տարածվող փոշու ակտիվություն, 0.02

P3 - գործակից, որը հաշվի է առնում շինարարական տեխնիկայի աշխատանքի գոտում քամու արագությունը, 1.0

P4 - գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի խոնավությունը, 0.2

P5 - գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի խոշորությունը, 0.5

P6 - գործակից, որը հաշվի է առնում տեղանքի պայմանները, 1.0

B - գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի բեռնաթափման բարձրությունը, 0.6

G վերամշակվող զրունտի քանակը, 2000 խմ: Հողային աշխատանքների տևողությունը ըստ աշխատանքային նախագծի ժամանակացույցի կազմում է 2 ամիս, 26 օր ամսեկան

$$2 \text{ ամիս} \times 26 \text{ օր} \times 8 \text{ ժամ/օր} = 416 \text{ ժամ/շին. ժամ}$$

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

$G = 2000$ խմ : 416 ժամ = 4.8 խմ / ժամ կամ հաշվի առնելով տեսակարար կշիռը՝ 4.8

խմ / ժամ $\times 2.7$ տ / մ³ = 12.97 տ / ժամ

$Q = (0.05 \times 0.02 \times 1.0 \times 0.2 \times 0.5 \times 12.97 \times 10^6 \times 0.6 \times 1.0) / 3600 = 0.22$ գ / վրկ

0.22 գ / վրկ $\times 416$ ժամ $\times 3600$ վրկ / ժամ : $1000000 = 0.33$ տ / շին. ժամանակահատված

բ) Փոշու արտանետումների հաշվարկը շինարարական տեխնիկայի աշխատանքի դեպքում

Շինարարական տեխնիկայի աշխատանքների ընթացքում իրականացվում է տեղանքի հարթեցում, հանվող հողային զանգվածի և առաջացած թափոնների տեղափոխում ավտոինքնաթափ մեքենաներով: Հաշվի են առնվում շինարարական հարթակում անընդհատ աշխատող տեխնիկայից առաջացած արտանետումները:

Տրանսպորտի շարժման ժամանակ մթնոլորտ է արտանետվում փոշի: Տրանսպորտի շարժը տեղի է ունենում ամբողջ շինարարության ընթացքում՝ 2 ամիս կամ 416 ժամ:

Մթնոլորտ արտանետվող փոշու քանակը որոշվում է նշված մեթոդակարգի համաձայն /3/:

$$Q_{\text{տր.}} = (C_1 \times C_2 \times C_3 \times N \times L \times q_1 \times C_6 \times C_7) / 3600 + C_4 \times C_5 \times C_6 \times q_2 \times F_0 \times n$$

բանաձևով, որտեղ՝

C_1 – գործակից, որը հաշվի է առնում տեղանքում տրանսպորտի միջին բեռունանկությունը, $C_1 = 1.0$

C_2 – գործակից, որը հաշվի է առնում տեղանքում տրանսպորտի տեղաշարժման միջին արագությունը, $C_2 = 1.0$

C_3 – գործակից, որը հաշվի է առնում ճանապարհների վիճակը, $C_3 = 0.1$

N – ամբողջ տրանսպորտի վազբընթացների թիվն է ժամում, $N = 1$

L – մի վազբի միջին երկարությունն է, կմ $L = 0.05$ կմ

C_4 – գործակից, որը հաշվի է առնում պլատֆորմայի վրա նյութի մակերևույթի պրոֆիլը, C_4 – ը տատանվում է $1.3 - 1.6$ -ի սահմաններում $C_4 = 1.3$

F_0 – պլատֆորմայի միջին մակերեսն է, $F_0 = 12$

C_5 – գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի շրջափչման արագությունը, $C_5 = 1.0$

C_6 – գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի մակերևույթային շերտի խոնավությունը $C_6 = 0.2$

C_7 – գործակից, որը հաշվի է առնում մթնոլորտ արտանետվող փոշու բաժնեմասը, ընդունում ենք՝ $C_7 = 0.01$

q_1 – 1 կմ վազբի դեպքում փոշու արտանետումները մթնոլորտ $q_1 = 1450$ գ

q_2 – նյութի փաստացի մակերևույթի միավորից փոշու արտանետումները, գ / մ² վրկ $q_2 = 0.002$

n – ավտոմեքենաների թիվն է $n = 3$

$$Q_{\text{տր.}} = (1 \times 1 \times 0.1 \times 1 \times 0.05 \times 1450 \times 0.2 \times 0.01) / 3600 + 1.3 \times 1.0 \times 0.2 \times 0.002 \times 12 \times 3 = 0.019 \text{ գ / վրկ}$$

$Q_{\text{տր.}} = (0.019 \times 416 \times 3600) / 10^6 = 0.0285$ տ / շին. ժամանակահատված

գ) Դիզվառելիքի հետ կապված արտանետումները

Մթնոլորտային օդը աղտոտվում է ժանր տեխնիկայի աշխատանքի ընթացքում՝ դիզելային վառելիքի այրման հետևանքով առաջացած արտանետումներով, որոնք հաշվարկվում են ՀՀ Բնապահպանության նախարարության կողմից մշակված «Ավտոտրանսպորտից մթնոլորտ արտանետվող վնասակար նյութերի քանակների որոշման» մեթոդական հրահանգի հիման վրա: Ըստ նշված մեթոդակարգի ծանր ավտոտրանսպորտի և տեխնիկայի տեսակարար արտանետումները (բացառությամբ ծծմբային անհիդրիդի) բերված են ստորև:

Աղյուսակ 5. Տեսակարար արտանետումներ (գ/կգ վառելիք)

Վառելիքի տեսակը	Նյութի անվանումը						
	NO _x	CH	ՑՕՄ	CO	N ₂ O	CO ₂	ՊՄ
Դիզելային վառելիք	42.3	0.243	8.16	36.4	0.122	3138	4.3

Վնասակար նյութերի արտանետումների ճշգրտման գործակիցները, կախված ավտոմոբիլային պարկի միջին տարիքից և տեխնիկական վիճակից, բերված են ստորև աղյուսակ 6-ում:

Աղյուսակ 6. Վնասակար նյութերի արտանետումների ճշգրտման գործակիցները

Ավտոմեքենաների կատեգորիան	Վնասակար նյութը	Ազդեցության գործակիցը	
		պարկի միջին տարիքը	տեխնիկական վիճակը
Մեծ բեռնունակության ավտոտրանսպորտ	NO _x	1.0	1.0
	CH	1.2	2.0
	CO	1.33	1.8
	N ₂ O	1.0	1.0
	CO ₂	1.0	1.0

Ածխածնի օքսիդի (CO), ածխաջրածինների (CH), ազոտի օքսիդների (NO_x) գործակիցները վերցված են «Ավտոմոբիլային տրանսպորտից մթնոլորտ արտանետվող վնասակար նյութերի հաշվարկման մեթոդական ցուցումներից» (Մոսկվա, Հիդրոմետհրատ - 1983), իսկ ածխածնի երկօքսիդի (CO₂) և ազոտի երկօքսիդի (N₂O) գործակիցները ընդունվել են 1, քանի որ որևէ այլ մեծություններ դրանց համար չեն առաջարկվում:

Ընդամենը շինարարության ընթացքում անընդհատ շահագործվելու են 3 հատ տեխնիկական միջոց, որոնք օգտագործում են դիզելային վառելիք: Դիզվառելիքի միջին օրական ծախսը կկազմի՝ 60 լ, հաշվի առնելով տեսակարար կշիռը՝ $60 \times 0.835 = 50.1$ կգ/օր: Ծանր տեխնիկայի և բեռնատար մեքենաների աշխատանքը կիրականացվի ամբողջ շինարարության ընթացքում:

Աղյուսակ 7. Վնասակար նյութերի արտանետումները

Ավտոմեքենաների կատեգորիան	Վնասակար նյութը	Տեսակարար արտանետումներ, գ/կգ	Արտանետումներ,	
			տ/շին. ժամ.	գ/վրկ
Մեծ բեռնունակության ավտոտրանսպորտ	CO	87.14	0.2270	0.152
	CH	0.58	0.0015	0.001
	NO _x	42.3	0.1102	0.074
	N ₂ O	0.122	0.0003	0.0002
	ՑՕՄ	8.16	0.0213	0.014
	ՊՄ	4.3	0.0112	0.007

Ծծմբային անհիդրիդ

(SO₂) արտանետումները հաշվարկվում են ելնելով այն մոտեցումից, որ վառելիքում պարունակվող ամբողջ ծծումբը լիովին վերածվում է SO₂-ի:

Այդ դեպքում կիրառվում է CORINAIR գույքագրման համակարգի բանաձևը.

$$E_{SO_2} = 2 \Sigma ksb, \text{ որտեղ }`$$

ks-ը վառելիքում ծծմբի միջին պարունակությունն է՝ 0.003 տ/տ

b –ն վառելիքի ծախսն է՝ 2.605 տ/շին. ժամ

SO₂ = 2.605 x 0.003 = 0.0078 տ/ շին. ժամ կամ 0,0052 գ/վրկ:

6.3 Մթնոլորտ վնասակար նյութերի արտանետումների վերլուծությունը և գնահատումը

Հաշվարկների արդյունքները, ամփոփված ըստ յուրաքանչյուր վնասակար նյութի արտանետման, բերված են Աղյուսակ 8-ում: Աղյուսակ 8-ում միավորված են ազոտի երկօքսիդը և ազոտի օքսիդները, ցնդող օրգանական միացությունները ու ածխաջրածինները:

Աղյուսակ 8. Մթնոլորտ արտանետվող վնասակար նյութերի քանակը գործունեության ժամանակահատվածում

Շինարարական աշխատանքների փուլերը	Մթնոլորտ վնասակար արտանետումների քանակը, գ/վրկ (տ/շին. ժամանակահատված)					
	Փոշի	CO	NO _x + N ₂ O (այսուհետ NO _x)	CH+ՑՕՄ (այսուհետ CH)	ՊՄ	ՏՕ ₂
1	2	5	6	8	9	10
1. Փորման-բեռնման աշխատանքներ	0.22 (0.33)	-	-	-	-	-
2. Շինարարական տեխնիկայի տեղաշարժ	0.019 (0.0285)	-	-	-	-	-
3. Դիզ. վառելիքի հետ կապված արտանետումներ	-	0.152 (0.227)	0.0742 (0.1117)	0.015 (0.023)	0.007 (0.0213)	0.0052 (0.0078)
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	0.239 (0.3585)	0.152 (0.227)	0.0742 (0.1117)	0.015 (0.023)	0.007 (0.0213)	0.0052 (0.0078)

6.4 Տնտեսական վնասի հաշվարկ

Շինարարության ընթացքում հիմնական ազդեցությունը պայմանավորված է վնասակար նյութերի արտանետումներով: Կատարված է մթնոլորտային արտանետումների հետևանքով տնտեսությանը հասցված վնասի հաշվարկ:

Տնտեսական վնասը դա շրջակա միջավայրին հասցված վնասի վերացման համար անհրաժեշտ միջոցառումների արժեքն է արտահայտված դրամական համարժեքով:

Տնտեսական վնասը հաշվի է առնում՝

- բնակչության առողջության վատթարացման հետ կապված ծախսերը,
- գյուղատնտեսությանը, անտառային և ձկնային տնտեսություններին հասցված վնասը,
- արդյունաբերությանը հասցված վնասը:

Տնտեսական վնասի հաշվարկը կատարված է համաձայն գործող մեթոդակարգի:

Սույն մեթոդակարգը մշակված է այն նյութերի ազդեցության գնահատման համար, որոնց սահմանային թույլատրելի արտանետումների (ՄԹԱ) նորմատիվները գերազանցել են, սակայն հաշվի առնելով, որ նախկին բոլոր մեթոդակարգերը ՀՀ կողմից ներկայացված չեն և չեն գործում, վնասի հաշվարկը կատարված է վերը նշված մեթոդակարգով:

Յուրաքանչյուր արտանետման աղբյուրի համար տնտեսությանը հասցված վնասը գնահատվում է 1-ին բանաձևով:

$$U = \sum_{q} \Phi_q \sum_{i} \varphi_i \varphi_i \quad (1),$$

որտեղ՝

U –ն ազդեցությունն է, արտահայտված Հայաստանի Հանրապետության դրամներով,
 \sum_{q} –ն աղտոտող աղբյուրի շրջապատի (ակտիվ աղտոտման գոտու) բնութագիրն արտահայտող գործակիցն է, համաձայն նշված կարգի 9 աղյուսակի վարելահոդերի տարածքի համար, որի շարքին դասվում է տարածքը շինարարության իրականացման ընթացքում, ընդունվում 4:

φ_i –ն i-րդ նյութի (փոշու տեսակի) համեմատական վնասակարությունն արտահայտող մեծությունն է, ածխածնի օքսիդի համար ընդունվում է 1, ազոտի երկօքսիդի համար՝ 12.5, անօրգանական փոշու, եռակցման աերոզոլի համար՝ 25, ծծմբի անհիդրիդի համար՝ 16.5, ածխաջրածինների համար՝ 3, պինդ մասնիկների համար՝ 25:

φ_i –ն տվյալ (i-րդ) նյութի արտանետումների քանակի հետ կապված գործակիցն է,
 Φ_q –ն փոխադրման ցուցանիշն է, հաստատուն է և ընտրվում է՝ ելնելով բնապահպանության գործընթացը խթանելու սկզբունքից:

Սույն կարգի համաձայն

$$\Phi_q = 1000 \text{ դրամ:}$$

φ_i գործակիցը որոշվում է 2-րդ բանաձևով՝

$$\varphi_i = q (3 S_{U_i} - 2 U_{\text{թԱ}_i}), S_{U_i} > U_{\text{թԱ}_i} \quad (2)$$

որտեղ՝

$U_{\text{թԱ}_i}$ –ն i-րդ նյութի սահմանային թույլատրելի տարեկան արտանետման քանակն է՝ տոննաներով: հաշվի առնելով, որ վնասակար նյութերի արտանետումների մթնոլորտում ցրման հաշվարկները ցույց տվեցին, որ սպասվելիք մերձգետնայ կոնցենտրացիաները գտնվում են թույլատրելի նորմերի սահմաններում, փաստացի արտանետումները ընդունվում են որպես $U_{\text{թԱ}}$:

S_{U_i} –ն i նյութի տարեկան փաստացի արտանետումներն են՝ տոննաներով

q = 1՝ անշարժ աղբյուրների համար,

q = 3՝ շարժական աղբյուրների համար

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

Այն նյութերի համար, որոնց նորմատիվային ծավալային կոնցենտրացիան պետական ստանդարտով չի սահմանված, ազդեցությունը չի գնահատվում:

Անշարժ աղբյուրների համար

Անորգանական փոշի՝ 0.3585 տ/շին. ժամ

$$U_1 = 4 \times 1000 \times 25 \times (3 \times 0.3585 - 2 \times 0.3585) = 8960 \text{ դրամ}$$

Շարժական աղբյուրների համար

Ազոտի օքսիդներ՝ 0.1117 տ/շին. ժամ

$$U_2 = 3 \times 0.25 \times 1000 \times 12.5 \times (3 \times 0.1117 - 2 \times 0.1117) = 1047 \text{ դրամ}$$

Ածխածնի օքսիդ՝ 0.021 տ/շին. ժամ

$$U_3 = 3 \times 0.25 \times 1000 \times 1 \times (3 \times 0.021 - 2 \times 0.021) = 148.5 \text{ դրամ}$$

Ածխաջրածիններ՝ 0.066 տ/շին. ժամ

$$U_4 = 3 \times 0.25 \times 1000 \times 3 \times (3 \times 0.066 - 2 \times 0.066) = 460 \text{ դրամ}$$

Պինդ մասնիկներ՝ 0.0213 տ/շին. ժամ

$$U_5 = 3 \times 0.25 \times 1000 \times 25 \times (3 \times 0.0213 - 2 \times 0.0213) = 394 \text{ դրամ}$$

Ծծմբային անհիդրիդ՝ 0.0078 տ/շին. ժամ

$$U_6 = 3 \times 0.25 \times 1000 \times 16.5 \times (3 \times 0.0078 - 2 \times 0.0078) = 96.5 \text{ դրամ}$$

$U = 8960 + 1047 + 148.5 + 460 + 394 + 96.5 = 11106$ դրամ/շին. ժամ:

Ներկայացված գումարը արտահայտում է վնասակար նյութերի հետևանքով տնտեսությանը հասցված հարաբերական (բերված) վնասի դրամային արտահայտությունը:

6.5 Ջրային ռեսուրսներ

Շինարարական աշխատանքների ժամանակ ջուրն օգտագործվում է շինարարական հարթակների ջրցանի, ինչպես նաև ինժեներատեխնիկական անձնակազմի, բանվորների և վարորդների կոմունալ կենցաղային կարիքների ապահովման համար:

6.6 Ջրօգտագործում

ա.) աշխատողների կենցաղային և տնտեսական ջրածախսը որոշվում է հետևյալ բանաձևով

$$W_{\text{խ.տ.}} = (n \times N + n_1 \times N_1) \times T, \text{ որտեղ}$$

n – ԻՏ աշխատողների թվաքանակն է՝ 1 մարդ

N – ԻՏԱ ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.016 մ³օր/մարդ

n_1 – բանվորական անձնակազմի (այդ թվում վարորդներ) թվաքանակն է՝ 10 մարդ

N_1 – սպասարկողների ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.025 մ³օր/մարդ

T – աշխատանքային օրերի թիվն է՝ 52 օր

$$W_{\text{խ.տ.}} = (1 \times 0.016 + 10 \times 0.025) \times 52 = 13.8 \text{ մ}^3/\text{շին. ժամ կամ } 0.27 \text{ մ}^3/\text{օր:}$$

բ). Ջրցանի համար օգտագործվող ջրի ծախսը որոշվում է հետևյալ կերպ՝

$$U_1 = S_1 \times K_1 \times T, \text{ որտեղ՝}$$

S_1 – ջրվող տարածքի մակերեսը, 500 մ²,

K_1 – 1 մ² օրական ջրցանի նորմը, 0.0015 մ³,

T – ամբողջ շինարարության ժամանակահատվածը օրերով, 52

$U_1 = 500 \times 0.003 \times 52 = 78 \text{ մ}^3/\text{շին. ժամ. կամ } 1.5 \text{ մ}^3/\text{օր}$

Ընդամենը ջրօգտագործումը կկազմի **91.8 մ³/շին. ժամ, 1.5 մ³/օր:**

6.7 Ջրահեռացում

Ջրցանի (փոշենստեցման) համար օգտագործվող ջրածախսը ամբողջությամբ դասվում է անվերադարձ օգտագործման շարքին և արտահոսք չի առաջանում: Կենցաղային ջրօգտագործման կեղտաջրերը հաշվարկվում են հետևյալ բանաձևով:

$W_{\text{զ.Հ.խ.}} = W_{\text{խ.տ.}} - (W_{\text{խ.տ.}} \times \text{ԿՏ})$, որտեղ ԿՏ ջրի կորուստի գործակիցն է՝ 0.05,

$W_{\text{զ.Հ.խ.}} = 13.8 - 13.8 \times 0.05 = 13.11 \text{ մ}^3/\text{շին. ժամ}$

Աշխատողների կենցաղային կարիքների համար տեղադրվելու են կենսագուգարաններ, որոնք աշխատանքների ավարտից հետո ապամոտաժվելու են և տեղափոխվելու այլ վայր:

6.8 Թափոնների և այլ նյութերի կառավարումը

Հիմնական թափոնատեսակը, որը կառաջանա շինարարական աշխատանքների ընթացքում, կենցաղային աղբն է 1320 կգ և շինարարական աղբն է 10տ ծավալով: Շինարարական աղբը ամբողջությամբ տեղափոխվելու է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից հատկացված վայր: Առաջացած կենցաղային աղբը և շինարարության փուլում և շահագործման փուլում կտեղափոխվի մոտակա աղբավայր քաղաքը սպասարկող օպերատորի կողմից :

7. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԲԱՑԱՌՄԱՆԸ, ՆՎԱԶԵՑՄԱՆՆ ՈՒ ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

Բոլոր տիպի շինարարական աշխատանքները պետք է կատարել պահպանելով պետ. նորմերը, կանոնները, ստանդարտները, ինչպես նաև նախագծի տեխնիկական պայմանները:

Շինարարական հրապարակը կազմակերպելիս ղեկավարվել Քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի կողմից հաստատված դրույթներով, շինարարական հրապարակի հակահրդեհային անվտանգության պատասխանատվությունը կրում է անմիջապես շինարարության ղեկավարը կամ նրան փոխարինող անձը:

Երեկոյան ժամերին դադարեցնել աղմկոտ աշխատանքների կատարումը:

5.1 Ռիսկերի գնահատում

Ներկայացվող գործունեության իրականացման ժամանակ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունները հիմնականում կապված են՝

- հողային աշխատանքերով,
- շինարարական տեխնիկայի շահագործման,
- բետոնային աշխատանքների հետ:

Թվարկված աշխատանքների ազդեցությունը նվազեցնելու և փոխհատուցելու նպատակով նախատեսված են բնապահպանական միջոցառումներ, որոնք ներառված են բնապահպանական կառավարման պլանում:

Սույն հայտում բերված են հիմնական բնապահպանական միջոցառումները ըստ ազդեցության ուղղությունների:

5.2 Մթնոլորտային օդ

Օդային ավազանը աղտոտումից պահպանելու համար նախատեսված են՝

- շինարարական աշխատանքների /փոշի առաջացման աշխատանքներ/ ընթացքում անհրաժեշտ է իրականացնել ջրցան,
- սորուն նյութերի պահեստները ծածկել համապատասխան բարձրությամբ թաղանթով, ինչը կանխարգելում է փոշու տարածումը,
- պարբերաբար ստուգել շինարարական տեխնիկայի և փոխադրամիջոցների տեխնիկական վիճակը և իրականացնել կարգաբերում:

5.3 Ջրային ռեսուրսներ

Ջրային ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման նպատակով նախատեսվել են հետևյալ միջոցառումները.

- ջրցանի ծավալները հաշվարկվում են այնպես, որ չառաջանան մակերևութային հոսքեր և ջուրը բավականացնի միայն փոշենստեցման համար,

5.4 Հողային ռեսուրսներ

Հողային ռեսուրսների պահպանության համար նախատեսվում են.

- Շինարարական աշխատանքների ընթացքում առաջացող 120 խմ ծավալով հողի բերրի շերտը կկուտակվի տարածքում պահպանելու նպատակով նախատեսվում է առաջնորդվել ՀՀ կառավարության 08.09.2011թ.-ի թիվ 1396-Ն որոշմամբ հաստատված հողի բերրի շերտի օգտագործման կարգով, մասնավորապես նախատեսել հետևյալ միջոցառումները՝
- Հողի բերրի շերտը հանել և պահպանել ծածկված վիճակում՝ բացառելով շինարարական աշխատանքների հետևանքով դրա աղտոտումը և որակական հատկանիշների վատթարացումը:
- Ջրային և հողմնային հողատարումից զերծ պահելու համար պահեստավորված հողաթմբերը ծածկվում են խոտաբույսերով կամ իրականացվում են այլ միջոցառումներ՝ հողաթմբերի ամրացում, ծածկում և այլն:
- Շինարարական նյութերը կտեղադրվեն բետոնապատ մակերեսի վրա,
- Շինարարական սարքավորումներից նավթանյութերի արտահոսքի հավանականությունը նվազեցնելու նպատակով, անհրաժեշտ է, որ այդ տարածքներում ապահովվի սարքավորումների և մեքենաների պատշաճ տեխնիկական վիճակ:
- Աշխատանքների ավարտից հետո կմաքրվեն բոլոր տարածքները և առաջացած թափոնները կտեղափոխվեն ինքնակառավարման մարմնի կողմից հատկացված աղբավայր,
- Շինարարության ընթացքում առաջացող շինարարական աղբը 10տ քանակով կտեղափոխվի համայնքի կողմից հատկացված վայր:
- տարածքը կբարեկարգվի:

5.5 Արտակարգ իրավիճակներին պատրաստվածությունը

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում հնարավոր արտակարգ իրավիճակներն են՝

- Հրդեհի առաջացումը
- Հեղուկ նյութերի արտահոսքը
- Աշխատողների վնասվածքները
- Շահագործվող տեխնիկայի հետ վթարները:

Արտակարգ իրավիճակներին արագ արձագանքելու համար նախատեսված են հետևյալ միջոցառումները՝

- Մինչ աշխատանքների սկիզբը ոլոր աշխատողները, այդ թվում նաև վարորդները, անցնում են հրահանգավորում ըստ աշխատանքի անվտանգության կանոնների: Հրահանգավորումը իրականացնում է աշխատանքների ղեկավարը:
- հակահրդեհային անվտանգության միջոցառումների ապահովման նպատակով տարածքում նախատեսվում է հրշեջ հիդրանտի տեղադրում):
- Մինչ աշխատանքների սկիզբը շինարարական հարթակը և տրանսպորտային միջոցները հագեցվում են հրդեհաշիջման առաջնային միջոցներով ու դեղարկիչով, իսկ աշխատողներն անցնում են դրանց ճիշտ օգտագործմանն, ինչպես նաև առաջին բուժօգնության ցուցաբերմանն ուղղված հրահանգավորում:
- Շինարարական աշխատանքների ժամանակ՝
 - ա) մշտապես իրականացնել շինարարական հրապարակի, բաց պահեստների հակահրդեհային միջտարածությունների ժամանակին մաքրում հրդեհավտանգ թափոններից և աղբից, քանի որ հակահրդեհային միջտարածությունները չեն կարող օգտագործվել նյութերի, սարքավորումների, տարաների պահեստավորման, ավտոտրանսպորտային տեխնիկայի կայանման համար,
 - բ) հրդեհաշիջման համար նախատեսված ջրաղբյուրների ճանապարհները և անցումները պետք է միշտ ազատ լինեն, շինարարության ընթացքում ճանապարհների փակման դեպքում, ջրային աղբյուրներին մոտենալու կամ այդ հատվածով անցնելու նպատակով տեղադրել շրջանցման ուղղությունը ցույց տվող ցուցանակներ,
 - գ) շինարարական աշխատանքների տեղամասերում տեղադրել հրդեհաշիջման սկզբնական միջոցներ, փակցնել հակահրդեհային անվտանգության պաստառներ, հրդեհների մասին ուղեցույց-հիշեցումներ և այլն:
- Հեղուկ նյութերը տեղափոխվելու են շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահվելու են հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար:
- Բոլոր աշխատողներին տրվելու են անհատական պահպանության միջոցներ: Հնարավոր վնասվածքների դեպքում տուժածին կցուցաբերեն առաջին

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

բուժօգնության, ապա, անհրաժեշտության դեպքում, կտեղափոխվի քաղաքի մոտակա բժշկական հաստատությունը:

- Նախատեսվող բնակելի համալիրում առկա վտանգավոր օբյեկտները «Տեխնիկական անվտանգության ապահովման պետական կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված կարգով կներկայացվեն տեխնիկական անվտանգության փորձաքննություններին
- սանիտարական կանոնները և նորմերը ապահովելու համար ղեկավարվել Առողջապահության նախարարի 2012 թվականի սեպտեմբերի 19-ի թիվ 15-Ն հրամանով հաստատված պահանջներով:

Ըստ նախնական գնահատման, ապահովելով նշված միջոցառումների պատշաճ մակարդակով իրականացումը, կարելի է արտակարգ իրավիճակների ռիսկը հասցնել նվազագույնի, իսկ առաջացման դեպքում արագ և արդյունավետ հակազդել դրանց:

5.6 Աղմուկ

Աղմուկի մակարդակը նվազեցնելու համար նախատեսվում է՝

- շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին,
- պարբերաբար ստուգել և կարգաբերել տեխնիկական միջոցների և ավտոտրանսպորտի շարժիչները,
- շինարարական տեխնիկական միջոցների ընտրության ժամանակ հատուկ ուշադրություն դարձնել դրանց աղմուկի մակարդակին:

Թափոնների կառավարում

Մասնավոր գերեզմանատան կառուցման ընթացքում թափոնների ճիշտ կառավարման համար կարևոր են հետևյալ միջոցառումների իրականացումը.

- Թափոնների հավաքման վայրերը և հեռացման ուղիները պետք է նախապես որոշված լինեն շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնների բոլոր հիմնական տեսակների համար:
- Անհրաժեշտ է մշակել և իրականացնել վտանգավոր նյութերի հետ անվտանգ կերպով վարվելու և պահեստավորելու ընթացակարգերը;
- Անհրաժեշտ է նշանակել արտակարգ իրավիճակների համար պատասխանատու անձ, ով մշտապես ներկա կգտնվի շին. հրապարակում;

- Վտանգավոր Արտահոսքերի դեպքում, անմիջապես կլանիչ նյութով պետք է մաքրել առաջացած հետքերը

Մասնավոր գերեզմանատան կառուցապատման ընթացքում առաջացող շինարարական աղբն ամբողջությամբ տեղափոխվելու է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից հատկացված վայր:

5.7 Կենսաբազմազանություն

Տարածքում հանդիպում են ամենուրեք հանդիպող ֆոնային բուսատեսակներ, ինչպիսիք են. բանգի սև (*Hyosycuamus niger*), եղինջ երկտուն (*Urtica dioica*), երեքնուկ կարմիր (*Trifolium hybridum*), Երեքնուկ սողացող (*Trifolium repens*), Իշառվյուտ դեղատու (*Melilotus officinalis*), Խատուտիկ դեղատու (*Taraxacium officinalis*), Ծոսապաշար սովորական (*Capsella bursa pastoris*), Հազարատերևուկ սովորական (*Achilea millefolium*), Կատվալեզու եռաբաժան (*Bidens tripartita*), Ձիաձետ դաշտային (*Ecuisetum arvense*), Ճարճատուկ սովորական (*Cichorium intybus*), Մասրենի շնային (*Rosa canina*), Մատիտեղ թոչնային *Polygonium persicaria*, Ոգնագլխիկ սովորական (*Echinopus ritro*), Ջղախոտ մեծ (*Plantargo major*), Ջղախոտ նշտարաձև (*Plantargo lanceolata*), Սրոհունդ խոցված (*Hypericum perforatum*), Տերեփուկ կապույտ (*Centaurea cyanus*), Ուրց կոչիի (*Thymus kotschyanus*), Օշինդր դառը (*Artemisia absinthinum*), Անանուխ երկարատերև (*Mentha longifolia*), Ավելուկ զանգուր (*Rumex crispus*), Դանդուռ բանջարանցային (*Portulaca oleraceae*), Մոշենի թխակապույտ (*Rubus caesius*), Սիբեխ սովորական (*Falcaria vulgaris*), Փիփերթ արհամարված (*Malva neglecta*) և այլն:

Նախատեսվող գործունեության տարածքում ՀՀ Կարմիր Գրքում գրանցված բուսատեսակներ չկան:

Ցամաքային կենդանական աշխարհի վրա հնարավոր ազդեցությունը նվազագույնի հասցնելու նպատակով ամենափնտենսիվ շինարարական աշխատանքները կիրականացվեն ձվադրման և բնադրման ժամանակաշրջանից դուրս (գարնանը՝ ապրիլ-մայիս ամիսներ), իսկ այնուհետ՝ շինարարական աշխատանքների ընթացքում վախի գործոնը կենդանիներին կստիպի որոնել առավել հուսալի կացարաններ և նրանք կհեռանան կից՝ շատ ավելի մեծ մակերեսներ և նման պայմաններ ունեցող մերձ տարածքներ, ինչի շնորհիվ կենդանիներին հասցվող վնասը կհասցվի նվազագույնի:

Շինարարության ընթացքում հնարավոր բացասական ազդեցությունները կլինեն ժամանակավոր, կարճատև և կազդեն աննշան տարածքների կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչների վրա:

8. Մշտադիտարկումների իրականացման պլան

Մասնավոր գերեզմանատան շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանն/մեղմացմանն ուղղված հետևյալ մշտադիտարկումները.

N	Վերահսկվող տեղամասը կամ միջավայրը	Վերահսկման առարկան կամ միջոցառումը	Վերահսկման եղանակը	Վերահսկման պարբերականություն
1	Շինհրապարակ	Մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի (փոշի, CO, NOx) արտանետումների պարամետրերի պարբերական չափումներ	Արտաքին զննում, ջրցանի ավելացում	ամսեկան
	Շինհրապարակ	Փոշեառաջացում	Փոշենստեցման նպատակով նախատեսվում է իրականացնել տարածքի ջրցանում	ամենօրյա
2	Մոտակա առվակներ	Ջրային ռեսուրսների աղտոտման կանխում ավտոտրանսպորտային միջոցների վառելիքի կամ քսայուղերի վթարային արտահոսքի պատճառով	Տեսադիտարկում /վիզուալ/, վթարային իրավիճակներում արտահոսքի օջախի մեկուսացում	ամենօրյա
3	Ավտոտրանսպորտ	Օդում այրման արգասիքների վերահսկում	Արտաքին զննում, շարժիչների կարգաբերում	մշտական
	Շինհրապարակ	Աղմուկի և թրթռումների	Պարամետրերի չափումներ	ամսեկան
4	Շինհրապարակ և հարակից տարածքներ	Բուսատեսակների, դրանց աճելավայրերի և պոպուլյացիաների վիճակի փոփոխության մշտադիտարկում	Արտաքին զննում, դաշտային հետազոտություններ	Սեզոնային

Բնապահպանական միջոցառումների համար նախատեսվում է ամբողջ շինարարության ընթացքում 700000 հազ. դրամ:

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՌԻՍԿԵՐԸ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ	ՊԱՐԱՄԵՏՐԵՐ	ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՍՏՈՒԳԱԹԵՐԹԻԿ
Ընդհանուր դրույթներ	Նախագգուշացումներ և աշխատողների անվտանգություն	<p>(a) Շինարարության և շրջակա միջավայրի անվտանգությունը վերահսկող մարմինները և համայնքը պետք է նախագգուշացված լինեն սպասվող գործընթացների վերաբերյալ</p> <p>(b) Շինարարության համար անհրաժեշտ բոլոր պահանջվող թույլտվությունները ձեռք են բերվել</p> <p>(c) Կապալառուն պաշտոնապես համաձայնել է, որ աշխատանքները կիրականացվեն ապահով և կարգապահ՝ նվազագույնի հասցնելով ազդեցությունը հարևան տնտեսությունների և շրջակա միջավայրի վրա:</p> <p>(d) Աշխատողների անհատական պաշտպանության միջոցները պետք է համապատասխանեն ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված չափանիշներին (մշտապես սաղավարտների կիրառում, անհրաժեշտության դեպքում դիմակներ և պաշտպանիչ ակնոցներ, պաշտպանիչ հագուստ և կոշիկներ)</p> <p>(e) Շինհրապարակում տեղադրվող համապատասխան տեղեկատվական վահանակները աշխատողներին կիրազեկեն հիմնական կանոնների և նորմերի վերաբերյալ:</p>
Շինարարական աշխատանքներ	Օդի որակ	<p>(a) Նշված տարողությունները պետք է պահպանվեն տարածքում և անընդհատ ցողվեն ջրով՝ թափոններից գոյացած փոշու քանակը նվազեցնելու նպատակով</p> <p>(b) Շրջակա տարածքները (մայթերը, ճանապարհները) պետք է զերծ պահվեն շինարարական աղբից՝ փոշին նվազագույնի հասցնելու նպատակով</p> <p>(c) Շինարարական տրանսպորտային միջոցների պարապուրդ շինհրապարակում չի թույլատրվի:</p> <p>(d) Շինարարական աշխատանքների ժամանակ շենքը ծածկել փոշու տարածումը կանխող համապատասխան ցանցով:</p>
	Աղմուկ	<p>(a) Շինարարական աշխատանքներից գոյացած աղմուկը կսամանափակվի թույլատրված ժամերի միջակայքում</p> <p>(b) Շինարարական աշխատանքների ընթացքում շարժիչների, օդի կոմպրեսորների և էլեկտրականությամբ սնվող սարքերը պետք է ծածկվեն:</p>

	Թափոնների կառավարում	<p>(a) Շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնները պետք տարանջատվեն ընդհանուր աղբից և կենցաղային թափոններից դեռ շինհրապարակում և ըստ առաջացման տեղափոխվեն հատուկ հատկացված աղբավայր:</p> <p>(b) Թափոնների հեռացման վերաբերյալ գրառումներ պետք է կատարվեն որպես ապացույց, որ թափոնների կառավարումը կատարվում է պատշաճ կերպով, նախատեսվածին համաձայն</p>
Կեղտաջրերի հեռացում	Ջրի որակ	<p>(a) Շինարարական տրանսպորտային միջոցները և սարքավորումները պետք է լվացվեն նախատեսված տարածքներում, որտեղից ջրի արտահոսք չի լինի:</p>
Հետիոտների և երթևեկության ապահովություն	Շինարարական աշխատանքների հետևանքով հետիոտներին կամ հանրային տրանսպորտին սպառնացող ուղղակի կամ անուղղակի վտանգներ	<p>(a) Շինարարության ազգային նորմերի համաձայն կապալառուն պետք է ապահովի պատշաճ անվտանգություն և շինարարությանն առնչվող երթևեկության կարգավորում, ինչը ներառում է, բայց չի սահմանափակվում հետևյալով.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ պարզ տեսանելի ցուցանակներ, զգուշացնող նշաններ շինհրապարակում հանրությանը պոտենցյալ վտանգների մասին նախազգուշացնելու համար, պետք է առկա լինեն պատնեշներ և շրջանցող ուղիներ ▪ Անձնակազմի կրթման համակարգ և երթևեկության կառավարման համակարգ, հատկապես՝ շինհրապարակ մուտք գործելու և հարակից տարածքում ծանր տրանսպորտի համար: Հետիոտների համար անվտանգ անցումներ երթևեկության գոնայում: ▪ Համապատասխանեցնել աշխատանքային ժամերը երթևեկության ակտիվության հետ, խուսափել ակտիվ երթևեկությունից՝ մարդկանց ակտիվ տեղաշարժի ժամերին: ▪ Երթևեկության ակտիվ կառավարում շինհրապարակում փորձված և երևացող անձնակազմի կողմից, եթե վերջինս անհրաժեշտ է մարդկանց ապահով և հարմար անցուղարձի համար. ▪ Պետք է ապահովվի ապահով և շարունակական մոտեցում դեպի գործող գրասենյակային շինությունները, խանութները և բնակելի շինությունները շինարարական աշխատանքների ընթացքում
Քանդման աշխատանքներ	Շրջակա տարածքների աղտոտում	<p>- Քանդման ընթացքում ջրցան</p> <p>- Քանդված շինաղբի բարձում և տեղափոխում քաղաքապետարանի կողմից հատկացված վայր</p> <p>- փայտե կոնստուկցիաներ, մետաղական մասերի և խողովակների օգտագործում ինարարության ընթացքում</p> <p>- կատարել կանաչապատ-ման/բարեկարգման աշխատանքները՝ համաձայն նախագծի բարեկարգման</p>

<p>Տարածքի բարեկարգում/ կանա չապատում</p> <p>Աղմուկի և թրթռումների կառավարում</p> <p>Թափոնների կառավարում</p> <p>Վառելիքի, յուղի կամ այլ թունավոր նյութերի արտահոսքի պատճառով հնարավոր է վտանգավոր նյութերի թափանցում հողի մեջ</p>	<p>Շին աղբի տեղադրում անհամապատասխան վայրերում;</p> <p>Վառելիքի, յուղի կամ այլ թունավոր նյութերի արտահոսքի պատճառով հնարավոր է վտանգավոր նյութերի թափանցում հողի մեջ</p>	<p>պլանների;</p> <p>- ձեռնարկել տնկված թփերի և խոտածածկի պահպանումը և մոնիտորինգը՝ բուսականության բարձր աճն ապահովելու համար</p> <p>- Աշխատատեղերում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը պետք է համապատասխանի ՀՀ օրենսդրական նորմերին և մակարդակների չափագրումներ կիրականացվեն ազդակակիր անձանց համապատասխան բողոքի դեպքում</p> <p>- Անհրաժեշտ է խուսափել շինարարական գործողություններից, մեքենաների և սարքավորումների կայանելուց զգայուն ազդակակիրների հարևանությամբ, ինչպիսիք են մասնավոր բնակելի տները, փոքր բիզնեսի կետերը, այլ հասարակական շենքերը,</p> <p>- Աղմկահարույց աշխատանքները անհրաժեշտ է հնարավորինս իրականացնել օրվա ցերեկային ժամերին,</p> <p>- Բոլոր մեքենաները պետք է ապահովված լինեն համապատասխան խլացուցիչներով:</p> <p>- Անհրաժեշտ է բացառել անսարք վիճակում գտնվող մեքենաների օգտագործումը;</p> <p>- Թափոնների հեռացման ուղիները պետք է նախապես որոշված լինեն քանդման և շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնների բոլոր հիմնական տեսակների համար:</p> <p>- Քանդման և շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնները պետք տարանջատվեն ընդհանուր աղբից և կենցաղային թափոններից դեռ շինհրապարակում և ըստ առաջացման տեղափոխվեն հատուկ հատկացված աղբավայր:</p> <p>- Շինարարական աղբը պետք է պատշաճ կերպով հավաքվի և հեռացվի արտոնագիր ունեցող աղբահավաքների կողմից</p> <p>- Թափոնների հեռացման վերաբերյալ գրառումներ պետք է կատարվեն որպես ապացույց, որ թափոնների կառավարումը կատարվում է պատշաճ կերպով, նախատեսվածին համաձայն</p> <p>- Անհրաժեշտ է մշակել և իրականացնել վտանգավոր նյութերի հետ անվտանգ կերպով վարվելու և պահեստավորելու ընթացակարգերը</p> <p>Անհրաժեշտ է նշանակել արտակարգ իրավիճակների համար պատասխանատու անձ, ով մշտապես ներկա կգտնվի շին. հրապարակում;</p> <p>- Արտահոսքերի դեպքում, անմիջապես կլանիչ նյութով պետք է մաքրել առաջացած հետքերը հողի հնարավոր աղտոտումը կանխելու համար;</p>
--	--	---

ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ /ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ/ ՊԼԱՆ

Գործողություն	Նվազեցնող միջոցառումներ	Որտեղ իրականացնել	Ինչպես իրականացնել	Ժամանակամիջոց	Կատարող
Շինանյութերի մատակարարում	Շինանյութերի գնում արտոնագրված մատակարարներից	Մատակակարի հիմնարկում կամ պահեստում	Փաստաթղթերի ստուգում	Մատակարարման պայմանագրերը կնքելու ընթացքում	Կապալառու
Շինանյութերի և թափոնների տեղափոխում Շինարարական տեխնիկայի տեղաշարժ	<ul style="list-style-type: none"> - Մեքենաների և տեխնիկայի համապատասխան տեխնիկական վիճակի ապահովում - Բեռնատարերի բեռնվածության սահմանափակում հերթականության ապահովմամբ - Տեղափոխումների ժամանակացույցի և երթուղիների պահպանում 	<ul style="list-style-type: none"> - Շինհրապարակ - Շինանյութերի և աղբի տեղափոխման երթուղիներ 	Շինհրապարակ տանող ճանապարհների ստուգում	Աշխատանքային ժամերին և դրանցից դուրս անսպասելի ստուգումների իրականացում	Կապալառու
Շինարարական տեխնիկայի շահագործում տեղամասում	<ul style="list-style-type: none"> - Մեքենաների և տեխնիկայի լվացումը պետք է կատարվի շինհրապարակից դուրս , համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում - Տեխնիկական միջոցների վառելիքի լիցքավորումը և յուղումը պետք է իրականացվի շինհրապարակից դուրս լցակայաններում կամ սպասարկման կետերում 	Շինհրապարակ	Գործընթացների գործունեության ստուգում	Մեխանիզմների շահագործման ընթացքում	Կապալառու
Հողային աշխատանքներ	- Հանված հողերը հեռացվում են համայնքի կողմից հատկացված վայր	Շինհրապարակ	Գործընթացների ստուգում	Հողային աշխատանքների ընթացքում	Կապալառու
Իներտ շինանյութերի գնում	- Շինանյութերի գնում վստահելի մատակարարներից	Իներտ նյութերի պահեստ	Փաստաթղթերի ստուգում Գործընթաց	Մատակարարման ընթացքում	Կապալառու, մատակարար

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻԶԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

			ների ստուգում		
Կենցաղային աղբի առաջացում	- Աղբամանների տեղադրում շինարարական հրապարակում - համայնքի թույլտվություն աղբի մշտական տեղակայման վերաբերյալ	Շինհրապարակ	Արտաքին զննում	Շինարարության ողջ ընթացքում	Կապալառու, քաղաքապետարանի վերահսկողություն
Աշխատանքի անվտանգություն	- Անձնակազմի ապահովում արտահագուստով և անձնական պաշտպանիչ միջոցներով - Շինարարության կանոնների և անձնական պաշտպանության նորմերի խստիվ պահպանություն	Շինհրապարակ	Ստուգման գործընթացներ	Աշխատանքների ողջ ընթացքում	Կապալառու, պատվիրատու
Տարածքի Կանաչապատում, բարեկարգում	Տեղանքին բնորոշ ծառաթփային բուսականության Թփերի և այլ բուսականության նորմալ աճ	Կառուցապատվող հողամաս	Կանաչապատման բոլոր տեղամասերը Արտաքին զննում	Շինարարության Ավարտին	Կապալառու
Վտանգավոր նյութերի և թափոնների կառավարում	վառելիքի, յուղերի և այլ թունավոր նյութերի պատահական կամ մշտապես տեղի ունեցող արտահոսքեր	Շինհրապարակ	Արտաքին զննում	Շինարարության ընթացքում	Կապալառու,

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

1. Մթնոլորտային արտանետումների գույքագրման ձեռնարկ, ЕМЕП/ЕЕА, 2009:
2. СН 245-71. Санитарные нормы проектирования промышленных предприятий.
3. СНиП 1.02.01-85 Инструкция о составе, порядке разработки, согласования и утверждения проектно-сметной документации на строительство предприятий, зданий и сооружений.
4. СНиП 2.04.02-84. Водоснабжение. Наружные сети и сооружения.
5. Сборник методик по расчету выбросов в атмосферу загрязняющих веществ различными производствами, Госкомгидромет, Ленинград, 1986.
6. Инструкция о порядке рассмотрения, согласования и экспертизы воздухоохраных мероприятий и о выдаче разрешений на выброс загрязняющих веществ в атмосферу по проектным решениям, ОНД-84-Н.
7. Укрупненные нормы водопотребления и водоотведения для различных отраслей промышленности, Стройиздат, Москва, 1982г.
8. Временное методическое пособие по расчету выбросов от неорганизованных источников в промышленности строительных материалов, МИНПРОМСТРОЙ СССР, Москва 1984г.
9. Нормы расхода топлив и смазочных материалов на автомобильном транспорте.
10. Нормы расхода жидкого топлива для машин, эксплуатирующихся в предприятиях уборки городских территорий, санитарной очистки и ремонтно-строительном производстве.
11. ՀՀ Կառավարության 2006 թվականի փետրվարի 2-ի "նակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունների (կոնցենտրացիաների-ՍԹԿ) նորմատիվները հաստատելու մասին" թիվ 160-Ն որոշում:

Հավելվածներ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Կադաստրի կոմիտե

Սույն վկայականով հաստատվում է 28 նոյեմբերի 2019 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

«ՌԻՏՈՒԱԼ» ՍՊԸ

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Մարզ Սյունիք, համայնք Կապան գյուղ Սյունիք մուսաբեկ փողոց 14 հողամաս

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ

Անշարժ գույքի՝ հողամասի առուվաճառքի պայմանագիր, 24/10/2016թ. ս/մ 3986, Անշարժ գույքի վաճառքի պայմանագիր 03/10/2016թ., Անշարժ գույքի վաճառքի պայմանագիր 03/10/2016թ., Դիմում գույքի միավորման վերաբերյալ 03/11/2016թ. Անշարժ գույքի վաճառքի պայմանագիր 16.02.2017թ. ք. Կապան, Անշարժ գույքի վաճառքի պայմանագիր 17.02.2017թ. ք. Կապան, Դիմում գույքի միավորման վերաբերյալ 22/02/2017թ. , Սյունիք համայնքի ղեկավարի որոշում 17.03.2017թ. N 21 Ա, համայնքի ղեկավարի գրություն 04/09/2019թ.թիվ Ե-07/3168, հատակագիծ 28/08/2019թ., Որակավորման վկայական ունեցող անձի կողմից կազմված հողամասի հատակագիծ 18.10.2019թ., Դիմում գույքի բաժանման վերաբերյալ 08.11.2019թ., Կապան համայնքի ավագանու 23/07/2019թ. թիվ 81-Ա որոշում , Դիմում գույքի միավորման վերաբերյալ 25.11.2019թ.

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 28112019-09-0029, գաղտնաբառ՝ 1N1YS8BL2TJ1

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի [www.e-codastre.am](http://e-codastre.am) կայքէջի միջոցով

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 09-082-0512-0028, 09-082-0512-0027

Մակերեսի չափը (հա)՝ 1, 2.70957

Նպատակային նշանակությունը՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների, գյուղատնտեսական

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ Կոմունալ ենթակառուցվածքների, Խոտհարք

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Ը/Ը	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ Մերի Դավթյան
 Ջրաղեցրած պաշտոնը՝ Սյունիքի մարզային ստորաբաժանման անշարժ գույքի ռեգիստր

ՎԿԱՅԱՎԱՆ N 28112019-09-0029, գաղտնաբառ՝ 1N1YS8BL2TJI

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ի Հ Ա Ն Ր Ա Պ Ե Տ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

Սյունիքի մարզ, Կապան համայնք

(մարզը, համայնքը)

ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

(ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱՀԱՏԱԿԱԳԾԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔ)

N 120 « 09 » 12 2019թ.

Օբյեկտ գերեզմանատան կազմակերպում
(օբյեկտի անվանումը, կառուցում, վերակառուցում, ուժեղացում, վերականգնում, և գործառնական նշանակության փոփոխություն)
բարձր դիսկայնության աստիճանի (IV կատեգորիայի) օբյեկտ
(հակիրճ բնորոշումը, հզորությունը)

աշխատանքային նախագծային փաստաթղթերի մշակման համար
(փոխկայնության աստիճանը (կատեգորիան), նախագծման փուլերը և այլն)

Գտնվելու վայրը ՀՀ Սյունիքի մարզ, Կապան համայնք, Սյունիք գյուղ, Մուսաբեկ փողոց, թիվ 14 հողամաս, 09-082-0512-0028, 09-082-0512-0027
(մարզի, համայնքի, փողոցի անվանումները, շենքի համարը, հողամասի ծածկագիրը)

Կառուցապատող «Ռետոպ» ՍՊԸ, տնօրեն Արամ Քոչարյան
(կազմակերպության անվանումը, գտնվելու վայրը, ֆիզիկական անձի անունը, ազգանունը, բնակության վայրը, հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային հասցեն)

Առաջադրանքի տրամադրման հիմքը հայտ, անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցում N 28112019-09-0029 վկայական /հողամաս/
(կառուցապատման նպատակով ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հողամասի տրամադրման, անշարժ գույքի փոփոխման իրավունքը հաստատող անհրաժեշտ փաստաթղթերը/)

Առաջադրանքի գործունեության ժամկետը _____
(/N1 հավելվածի 32-րդ կետին համապատասխան/)

ՆԱԽԱԳԾՎՈՂ ՏԵՂԱՆՔԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

(«աստղանիշով» նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ1:500)

1. Հողամասը գտնվում է Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների և գյուղատնտեսական նշանակության հողերում
(հողամասի դիրքը քաղաքաշինական միջավայրում, դրա նպատակային, և գործառնական նշանակությունը/)

2. Հողամասի չափերը 1հա և 2.70957 հա
(հողամասի սահմանները՝ կողորդիատային նշահարմամբ, մակերեսը հա/)

3. Հողամասի առկա վիճակը հարթ, չկառուցապատված
(ոնլինֆի բնութագիրը շենքերի (այդ թվում՝ քանդման ենթակա) առկայությունը (օգտագործումը նշանակությունը, հարկայնությունը շինարարական նյութերը և այլն) կանաչապատումը, քարեկարգումը և այլն)

4. Տրանսպորտային պայմանները ճանապարհ՝ համաձայն ներկայացված սխեմայի
(ճանապարհների առկայությունը երկաթուղային տրանսպորտի մոտեցումները և այլն/)

5. Ինֆրակառուցվածքի ցանցեր և սարքավորումներ
(տրանսպորտային, կոյուղու, գազամատակարարման, էլեկտրամատակարարման, էլեկտրամատակարարման, հեռահաղորդակցության համակարգեր) համաձայն ներկայացված սխեմայի
(նախագծվող հողամասով կամ կից տարածքով անցնող ինֆրակառուցվածքները, այդ թվում՝ ստորգետնյա)

- Շինարարական նյութեր ցեմենտ, ավազ, մետաղական կոնստրուկցիաներ, ամրան, ցինկապատ թիթեղ և այլ նյութեր
 /շինարարական նյութերի օգտագործման վերաբերյալ առաջարկությունները տանիքների, ճակատների լուծումների, արտաքին դռների, պատուհանների վերաբերյալ/
16. Պաշտպանական կառույցներ _____
 /արտակարգ իրավիճակներում մարդկանց և օբյեկտների պաշտպանության միջոցառումները/
17. Հակահրդեհային պահանջներ համաձայն գործող հակահրդեհային նորմերի
 /հակահրդեհային անվտանգության ապահովման միջոցառումները/
18. Հաշմանդամների և բնակչության սակավաշարժ. խմբերի պաշտպանության միջոցառումներ համաձայն ՀՀՇՆ IV-11.07.01-2006թ նորմերի
19. Շրջակա միջավայրի պահպանում շին. աղբը կազմակերպված տեղափոխել 5.5 կմ հեռավորության վրա՝ աղբավայր
 /շրջակա միջավայրը վտանգավոր ազդեցությունից բացառելու միջոցառումները/
20. Շինարարության կազմակերպում սահմանափակել շին. տարածքը, կազմել աշխատանքների իրականացման ժամանակացույց
 /առաջարկություններ, շինարարության հետ կապված անբարենպաստ ազդեցության բացառման, քաղաքային տնտեսության և տրանսպորտի անխափան աշխատանքի ապահովման վերաբերյալ/
21. Առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը 2 (երկու) տարի, 2 (երկու) փուլ
 (նշվում են առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը)

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

22. Նախագծային փաստաթղթերի փորձաքննությանը ներկայացվող պահանջներ նախագծի համալիր փորձաքննություն
 (Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված փորձաքննության տեսակը կամ նախագծողի երաշխավորագիրը՝ հղում կատարելով համապատասխան իրավական ակտի վրա)
23. Միջանկյալ համաձայնեցում Կապանի համայնքապետարան,
 (իրավասու մարմնի հետ կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերում շահագրգիռ մարմինների հետ էսքիզային նախագծի նախնական համաձայնեցում, նշվում է նաև առաջադրանքի փոփոխման հնարավորությունը N 1 հավելվածի 89-րդ կետով նախատեսված դեպքերում)
24. Հասարակական քննարկումներ _____
 (Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում և կարգով)
25. Համաձայնեցումների կամ համաձայնեցումները ստացում Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննություն, ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտե
 (նշվում են տվյալ օբյեկտի համաձայնեցման օրենքով սահմանված պահանջները հուշարձանների ու բնության պահանջության և այլ լիազորված մարմինների հետ, ինչպես նաև N 1 հավելված 56-րդ կետով սահմանված դեպքերում ինժեներական եթթակառուցվածքի սեփականատիրոջ (օգտագործողի) հետ)
26. Փաստային բաժանորդային պահարանների տեղադրում _____
27. Այլ պահանջներ նախագիծը համաձայնեցման ներկայացնել 2 /երկու/ օրինակից

[Handwritten Signature]

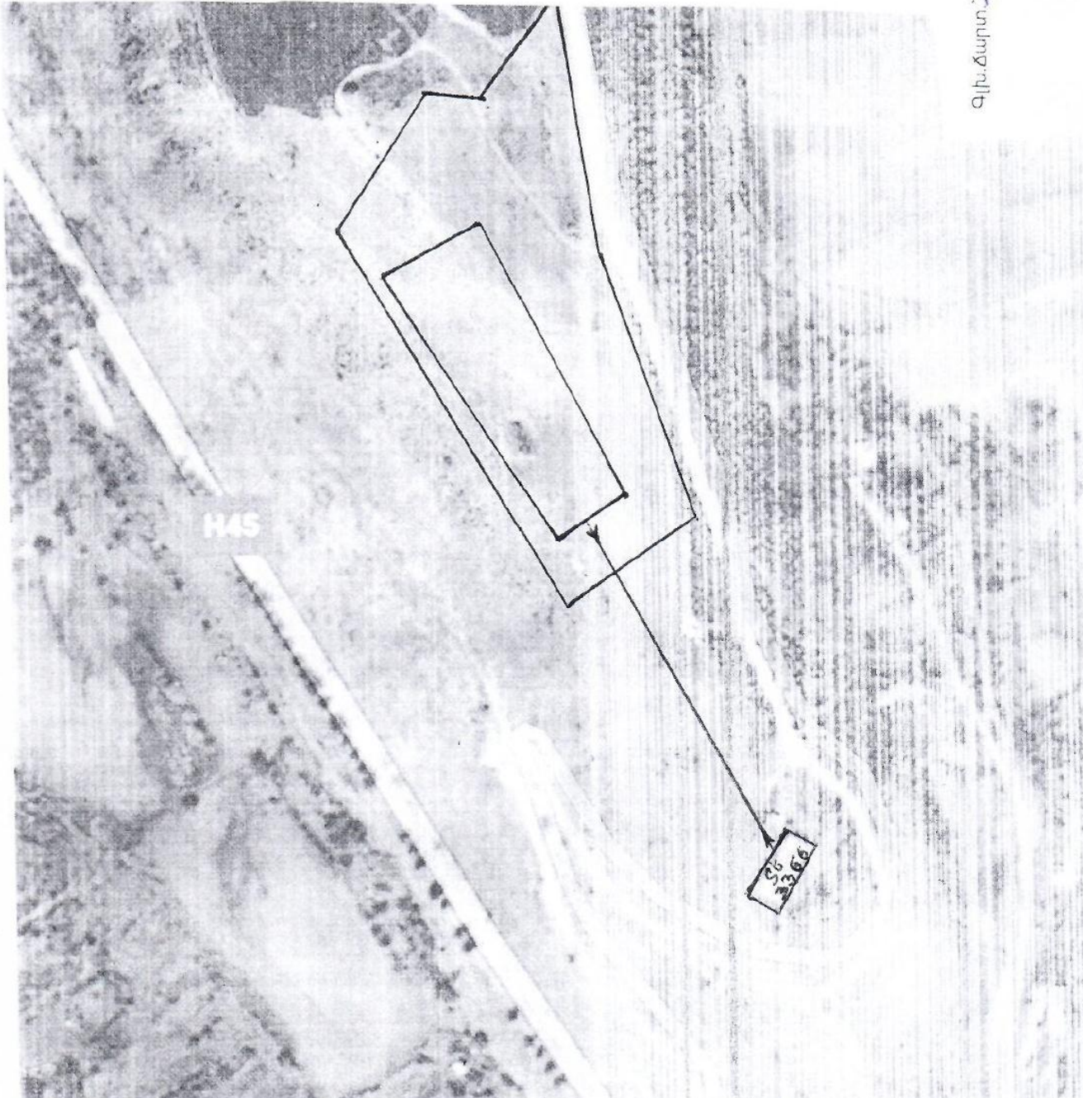
/ստորագրությունը/

ԳԵՎՈՐԳ ՓԱՐՍՅԱՆ
/անուն, ազգանունը

Կառուցապատման համար հատկացվող տարածքը չի խախտում մեր ենթակայության էլեկտրատեղակայանների անվտանգության գոտիները: Տվյալ կառույցի էլ մատակարարման համար սպառողը պետք է դիմի "ՀԷՏ" ՓԲԸ "Տարն" ս/ճ:

Միջազ 10 կՎԱ էլ սեռմն առաջարկում ենք իրականացնել ՏԵ-3366-ի ց/վ վահանից:

Գլխ. ճարտ. *Sharf* Յու. Պետրոսյան